T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

GENÇ YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA STİLLERİ VE NARSİSTİK EĞİLİMİN ÇİFT UYUMUNA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Paria Shabkhiz NEMATABAD

İSTANBUL – 2024

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

GENÇ YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA STİLLERİ VE NARSİSTİK EĞİLİMİN ÇİFT UYUMUNA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Paria Shabkhiz NEMATABAD

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKİN

İSTANBUL – 2024

KABUL VE ONAY

…… tarafından hazırlanan "……." adlı tez çalışmasının savunma tarihi ……..tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ……. Anabilim Dalı …….. Bilim Dalı Yüksek Lisans / Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Danışman	
Doç. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKİN	……..
Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT	……
Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN	……

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun …….. tarih ve ……..sayılı kararıyla onaylanmıştır.

…….

Doç. Dr. Bülent DEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Paria Shabkhiz NEMATABAD

19.12.2024

ÖN SÖZ

Değerli tez danışmanım Doç. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKİN'e çalışmamdaki katkı ve emekleri için teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek lisans sürecindeki değerli hocalarım Doç. Dr. Anıl GÜNDÜZ'e, Dr. Öğr. Üyesi Burcu SEVİM'e, Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN'a teşekkür ediyorum. Canım annem, babam ve tüm aileme bu süreçteki destekleri için minnettarım.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR ..... **i**
TABLO LİSTESİ ..... **ii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
GİRİŞ **6**
BÖLÜM 1: KURAMSAL ÇERÇEVE **8**
1.1. Bağlanma 8
1.1.1. İçsel Çalışan Modeller 9
1.1.2. Ergenlikte Bağlanma 10
1.1.3. Bağlanma Modelleri 11
1.1.4. Romantik İlişkilerde Bağlanma 13
1.2. Narsizm 13
1.2.1. Narsizmin Tarihçesi 15
1.2.2. Patolojik Narsizm 16
1.2.3. Narsistik Kişilik Bozukluğu 16
1.2.4. Romantik İlişkilerde Narsizm 18
1.3. Çift Uyumu 20
BÖLÜM 2: YÖNTEM **22**
2.1. Araştırmanın Örneklemi 22
2.2. Araştırma Modeli 22
2.3. Veri Toplama Araçları 22
2.3.1. Sosyodemografik Veri Formu 22
2.3.2. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II 22
2.3.3. Narsistik Kişilik Envanteri(OMÖ) 23
2.3.4. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği 23
2.4. Verilerin Toplanması İşlemi 23
2.5. Verilerin Analizi 23
BÖLÜM 3: BULGULAR **25**
3.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular 25
3.2. Değişkenler Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular 27
3.3. Gruplar Arasındaki Farklılıklar 29

BÖLÜM 4: TARTIŞMA 33
SONUÇ VE ÖNERİLER 36
KAYNAKÇA.....37
EKLER 46
ÖZ GEÇMİŞ.....54

KISALTMALAR

YİYE-II: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.....24
Değişkenler Çarpıklık Basıklık Değerlerine İlişkin Bulgular 24
Tablo 2.....25
Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler 25
Tablo 3.....26
Katılımcıların Romantik İlişkilerine Dair Bulgular.....26
Tablo 4.....26
Katılımcıların Psikiyatrik Tanı Alma Durumlarına Yönelik Bulgular.....26
Tablo 5.....27
Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 27
Tablo 6.....27
Katılımcıların Bağlanma Stilleri, Narsistik Kişilik Eğlimi ve Çift Uyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları.....27
Tablo 7.....28
Bağlanma Stilleri ve Narsizmin Çift Uyumu Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları 28
Tablo 8.....29
Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması.....29
Tablo 9.....30
Katılımcıların Romantik İlişki Türlerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması 30
Tablo 10.....31
Katılımcıların Romantik İlişki Sürelerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması 31
Tablo 11.....32
Katılımcıların Partnerleriyle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması 32

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 : 4'lü Bağlanma Stilleri Modeli 13

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Genç Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri ve Narsistik Eğilimin Çift Uyumuna Etkisi

Paria Shabkhiz NEMATABAD

Yüksek Lisans Tezi

Psikoloji Anabilim Dalı / Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKİN

Kasım, 2024 – 61

Romantik ilişki yaşayan kişilerin sahip oldukları bağlanma stilleri, ilişkilerine yansıtılabilecek bir kişilik eğilimi olan narsizm ve çift uyumu gibi kavramlar son yıllarda üzerinde çalışmalar yürütülen konulardandır. Bu araştırmada, romantik ilişki yaşayan genç yetişkinlerde bağlanma stilleri ve narsistik eğilimin çift uyumuna etkisi incelemiştir. Aynı zamanda araştırma değişkenlerine ait veriler cinsiyet, romantik ilişki türü ve romantik ilişki süresi göre karşılaştırıldı. Araştırmanın örneklemini 18-35 yaş arası 119 kadın, 84 erkek olmak üzere toplam 203 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Sosyodemografik Veri Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II, Narsistik Kişilik Envanteri ve Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile çift uyumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunurken($p<0.05$), narsistik kişilik eğilimi ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır($p>0.05$). Cinsiyete göre çift uyumunun istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$). Romantik ilişki türlerine göre kaçınmacı bağlanma, narsistik kişilik ve çift uyumu alt boyutlarından olan doyum düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$). Katılımcıların romantik ilişki sürelerine göre narsistik kişilik düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$). Araştırmadan elde edilen veriler ve analiz sonuçları ilgili literatür kapsamında tartışıldı ve gelecek araştırmalar için çeşitli önerilerde bulunuldu.

Anahtar kelimeler: Bağlanma stilleri, çift uyumu, narsizm.

ABSTRACT

Istanbul Kent University Postgraduate Education Institute

The Effect of Attachment Styles and Narcissistic Tendency on Couple Adjustment in Young Adults

Paria Shabkhiz NEMATABAD

Master Thesis

Department of Psychology / Department of Clinical Psychology

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKİN

November, 2024 –54

The attachment styles of people in romantic relationships, concepts such as narcissism, which is a personality tendency that can be reflected in their relationships, and couple adjustment are topics that have been studied in recent years. This study examined the effects of attachment styles and narcissistic tendency on couple adjustment in young adults in romantic relationships. It was conducted to examine the relationship. At the same time, the data of the research variables were compared according to gender, romantic relationship type and romantic relationship duration. The sample of the study consisted of a total of 203 people, 119 women and 84 men between the ages of 18-35. The Sociodemographic Data Form, Inventory of Experiences in Close Relationships-II, Narcissistic Personality Inventory and Revised Couple Adjustment Scale were used as data collection tools. According to the data obtained from the study, while a statistically significant relationship was found between anxious and avoidant attachment and couple adjustment ($p<0.05$), it was determined that there was no statistically significant relationship between narcissistic personality tendency ($p>0.05$). It was found that there was a statistically significant difference in couple adjustment according to gender ($p<0.05$). It was found that there was a statistically significant difference in avoidant attachment, narcissistic personality and satisfaction levels of couple adjustment sub-dimensions according to romantic relationship types ($p<0.05$). It was found that there was a statistically significant difference in narcissistic personality levels according to the duration of the participants' romantic relationships ($p<0.05$).The data and analysis results obtained from the research were discussed within the scope of the relevant literature and various suggestions were made for future research

Key Words: Attachment styles, couple adjustment, narcissism.

GİRİŞ

Bağlanma, bireylerin bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinden itibaren kendisine bakım veren kişilerle ya da ebeveynleriyle kurmuş olduğu ilişkiyi kapsayan bir kavramdır. Kurulan bu ilişki bireyin ilerleyen yaşlarında kuracağı ilişkilerinde ortaya çıkan duygu düşünce ve tutumları önemli ölçüde belirlemektedir (Bowlby, 1969; Bowlby, 1973). Bu yaklaşımın temel alındığı ve bireyin yetişkinlik döneminde kurduğu yaşayacağı romantik ilişkilerin etkilenebileceği öne sürülmüştür (Hazan ve Shaver, 1987). Bu bağlamda yetişkinlikte kurulan romantik ilişkiler bebeklik ve çocukluk çağında anne-babalarıyla kurdukları bağlanma ilişkisinin bir yansımasını oluşturmaktadır. Bu durum ele alındığında bağlanma stilleri güvenli bağlanma ve güvensiz bağlanma olmak üzere iki grupta incelenmektedir (Ainsworth ve ark. 1978).

Narsizm, temeli Yunan mitolojisine dayandırılan bir kavramdır. Mitolojik kaynaklarda adı Narkissos suya yansıyan görüntüsüne aşık olan, bu gördüğü yansımaya ulaşmaya çalışırken de kendi hayatından olan bir karakterdir (Karaaziz ve Atak, 2013: 44). Freud'a (1914:91) göre narsizm, bireyin cinsel gelişimi sırasında gerçekleşen olması gereken ve normal bir süreçtir. Bir başka deyişle narszim, "benliğin libidinal yatırımı" olarak da tanımlanmaktadır (Hartmann, 1950: 82). Narsizm, bir başka deyişle bireyin yaşadığı sürece devamlı olarak kendine karşı duyduğu aşırı sevgi ve hayranlık, aynı zamanda sadece kendisini düşünecek bencillikte davranışlarının olması olarak tanımlanmaktadır (Besser ve Zeigler-Hill, 2010: 520). Narsistik kişilik özelliklerine sahip bireyler; kaybetmeye tolerans gösteremeyen ve sürekli olarak kazanma odaklı, dünyadaki en önemli insanın kendileri olduklarını inanan ve başka kişilere yardım etme gibi istekleri olmayan ve empati kurmakta güçlük çeken bireylerdir (Eldoğan, 2016: 2). Bu kişilerde görülen bir başka özellik de başarılı olmaya ve güçlü gözükmeye karşı aşırı derecede takıntılı olmalarıdır. Dünya üzerinde eşsiz benzersiz varlıklar olduklarına inanırlar. Çevrelerindeki kişileri sömürmeye meyillidirler ve bu kişilerden mümkün olabildiği kadar fayda sağlamaya çalışmaktadırlar (Duchon ve Burns, 2008: 354).

Hem duygusal hem de rasyonel ve olaylara karşı gösterilen tutumlar karşısında birbirinden farklı ve bağımsız olan iki bireyin bir araya gelmesi çift kavramını oluşturmaktadır (Aron ve ark., 1998: 604). Çift uyumu ise partnerlerin ilişkilerinin pek çok açıdan değerlendirilmesi sucu bu ilişkiden aldıkları doyum ve tatmin olarak tanımlanmaktadır (Spanier, 1976: 22). Bu kavram ilişki doyumu ile oldukça sıklıkla karıştırılmakla birlikte romantik ilişkilerdeki doyum ve uyum kavramlarının

farklılıklara sahip olduğu da belirtilmiştir (Yılmaz, 2001: 4). İlişki doyumu daha çok bireylerin öznel değerlendirmesiyken, çift uyumu kavramı partnerlerin birbirleri arasındaki ilişkinin niteliğine ve kalitesine yönelik oluşan düşünceleridir. Bu açıdan bakıldığında çift uyumunda partnerlerin birbirinden bağımsız olarak da ilişkiyi devam ettirebilme becerileri oldukça büyük bir öneme sahiptir (Kışlak Tutarel ve Çabukça, 2002: 5). Çift uyumunu etkileyen en önemli faktörler ise; çiftler arasında probleme sebep olan farklı özellikler, ilişki sırasında oluşan gerginlik ve buna bağlı oluşan kaygı, ilişki doyumu, bağlılık ve ortak bir bakış açısı geliştirmedir (Spanier, 1976: 23).

Araştırmanın Amacı

Araştırma; genç yetişkinlerde bağlanma stilleri ve narsistik eğilimin çift uyumuna etkisinin incelenmesi amacıyla yapılacaktır.

Tezin Hipotezi/ Hipotezleri

H1 Bağlanma stilleri ve narsistik eğilimin çift uyumu üzerinde etkisi vardır.

H2 Bağlanma stilleri, narsistik eğilimin ve çift uyumu sosyodemografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H3 Bağlanma stilleri, narsistik eğilimin ve çift uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

AraştırmanınSayıltıları

1.Katılımcıların samimi ve objektif bir şekilde soruları cevapladıkları varsayılmaktadır.

2.Araştırma evreninin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

3.Araştırma sorularının katılımcılar tarafından net bir şekildeanlaşıldığı varsayılmaktadır.

4.Araştırma amacına uygun ölçmearaçlarınınkullanıldığı varsayılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmaya katılan kişilerin yaş aralığı 18-35 olarak sınırlandırılmıştır.

2. Araştırmaya sadece romantik ilişkiiçerisinde olan bireyler katılmıştır.

3. Araştırma değişkenlerinin ölçümü kullanılan anketlerle sınırlıdır.

BÖLÜM 1: KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Bağlanma

Bağlanma, çocuğun ebeveynleriyle ya da bakım vereniyle birbirleri arasındaki etkileşim özellikle yaşamının ilk dokuz ayında gelişen bu yaklaşım ve iletişim biçimi psikososyal gelişim için oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Çocuğun ağlaması, ebeveynine temasta bulunması ve gülümsemesi gibi davranışlar, ebeveynle arasındaki samimiyetin devamlılığını sağlayan davranışlardır (Kirkpatrick ve Koç, 2006: 136).

Bağlanma teorisi, ilk defa Bowlby(1969) tarafından ortaya atılmıştır. Bowlby'e(1973) göre, çocuğun psikososyal gelişimi, çocuğun dış dış dünyadaki tehlikelerden korunmasını sağlar ve bu durumun gelişimini sağlayan ise çocuğa bakım veren kişidir. Bu teori aynı zamanda insanların dünyaya geldikleri ilk andan itibaren süre gelen bir psikobiyolojik sistemle yani bir diğer deyişle bağlanma davranışıyla doğduklarını ve çocuğun ebeveynleriyle kurduğu bu samimiyete ve destek almaya dayanan ilişkisi yaşamının ilerleyen zamanlarında stres düzeyini yükselten yaşam olaylarıyla karşılaştığında duygularını sağlıklı bir şekilde düzenlemesini sağlamaktadır (Bowlby, 1969). Çocuğu yetiştiren bakım veren kişiler çocukla iletişimleri sırasında açık, duyarlı ve çocuğun yakınlık kurma isteğine olumlu cevaplar verdiklerinde, çocuğun zihninde dış dünyayla ilgili olumlu zihinsel temsiller oluşmasını sağlar (Bowlby, 1973). Buna karşılık bakım veren kişiler, çocukla iletişimlerinde reddedici birtakım tutumlar sergilediklerinde çocuğun diğer insanlara ve çevresine karşı güven duygusunun oluşumunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

Bu teori bakım veren ile bebek arasındaki ilişkinin bebeğin gelişiminin ilk evrelerde başlamasıyla ilgili olmakla birlikte bebek bakım verene iletişimleri sırasında az ya da çok hassasiyet göstererek; ağlama, sarılma gibi çeşitli sosyal ipuçları verir. Bu teorinin işlevleri öngörüldüğü gibi meydana geldiğinde bebek için kendisinin güvenliğini sağlayan ebeveyne karşı güven duygusu pekişir. Bununla birlikte bebek ebeveynine güvenli bir şekilde bağlanır. Bir başka deyişle güvenli bağlanma, bireyin günlük hayatında güvenliğini tehdit eden koşullara karşılık ölçülü ve rahat tepkiler vermesi bu kişinin erken dönem yaşantılarına bakıldığında dış dünyanın korunaklı olarak algılanmasıyla belirtilir. Bu teori aynı zamanda ebeveynin, çocuğu tehdit eden koşullardan koruyarak çocuğun güvenliğinden sorumlu olmasıyla ilişkilendirilir. Çocuk ise dış dünyanın koşullarını ve kendi güvenliğinin kontrolünü ilerleyen hayatında

sağlayabilmesi için deneyimlemektedir5 (Bretherton, 1987; Sroufe ve Waters, 1977: 115).

Bağlanma teorisine göre çocuğun bakım verenle arasına mesafe girdiğinde vermiş olduğu tepki büyük bir önem taşımaktadır. Bu görüşe göre 1 yaşındaki çocukların ebeveyninden ayrıldıktan sonra sergilemiş oldukları tutum ve davranışları ile ebeveynleriyle tekrar bir araya geldiklerinde sergileyecekleri davranışlar bağlanma stilleri olarak gruplandırılmayı sağlamıştır. Ebeveynine güvenli bağlanan çocuklar, ebeveynlerini kendilerini koruyacak ve sığınacakları bir liman olarak görüp bulundukları çevreyi keşfetme dürtüsüyle hareket ederler. Annelerinden ayrıldıklarında ağlama tepkisi vermeden ve huzursuz hissetmeden çevreyi keşfetmeye devam ederler. Anneleriyle bir araya geldiklerinde ise samimi bir bağ kurma ihtiyacı hissederler ve oynadıkları oyuna devam ederler. Kaygılı bağlanma stiline sahip çocuklarda ise güvenli bağlanma stiline sahip çocukların aksine ebeveynlerinden ayrı kaldıklarında şiddetli ağlama atakları ve tepki gösterirken ebeveynleriyle tekrar bir araya geldiklerinde hemen sakinleşmezler. Hatta ebeveynle etkileşim halinde olmamak adına direnç gösterirler. Verecekleri tepkilerde de kararsız kaldıkları gözlemlenir. Kaçıngan bağlanma stiline sahip olan çocuklar, ebeveynlerinden uzaklaştıklarında genelde tepki göstermezler. Ebeveynle tekrar bir araya geldiklerinde ise yakın olma girişiminde bulunmazlar. Bu çocukların ebeveynine ve diğer kişilere gösterdikleri tepkiler birbirinden farklı olmadığı gözlemlenebilir (Ainsworth, 1979:930; Bowbly, 2012: 78).

1.1.1.İçsel Çalışan Modeller

Bebeğin bağlılık hissettiği nesnenin olması veya bu nesnenin çocuğa hissettirdiği güven duygusunun yerini kuşkuya bırakması, çocuğun yaşamı anlamlandırmaya çalışırken bu nesnenin güven vermesine ilişkin duyumsadığı hisler, çocukta reddedilme ya da şefkatli bir kabul görme isteği gibi kavramları içeren model içsel çalışan modeller olarak adlandırılmaktadır (Bowlby, 1969: 17). Çocuğun gelecekte deneyimleyeceği yaşantılar, erken dönemde gelişen içsel çalışan modellerin belirgin duruma gelmesinden sonra ayırt edebilir hale gelirken; bu süreçte çocuk deneyimlediği olayları içsel çalışan modeller penceresinden değerlendirir. Bu noktada dikkat çeken kısım ise çocuğun kendi içsel çalışan modellemesiyle bağdaşan olayları anımsarken, bu modeliyle bağdaşmayan olayları ise anımsayamazlar. Aynı zamanda içsel çalışan modeller, bireyin ilerleyen hayatındaki romantik ilişkilerinde ve sosyal çevresiyle kurduğu ilişkilerde olacaklara karşı varsayımlarda bulunabilmesini sağlamaktadır (Bowlby, 1982: 668). İçsel çalışan

modellerin olumlu ve olumsuz yansımaları bireyin ilişki kurduğu insanları algılayış biçimine de etki etmektedir. Oluşan bu algıyla birlikte bireyin sosyal çevresinden değer görmesi, bulunduğu çevreye karşı hissettiği güven ve bu çevrenin güvenilirliğinin istikrarlı olması oldukça büyük bir önem taşımaktadır (Pietromonaco ve Barrett, 2000: 162). Bu bilgiler ışığında bireylerin hayatlarının ilerleyen dönemlerinde sahip olacakları bağlanma stilleri, bu modelle ilişkilendirilmiştir (Sarı, 2012). Bu model, bireyin ebeveyniyle kurduğu ilk ilişkiyle şekillenip yetişkinlik döneminde kurmuş olduğu ilişkilerde hem kendisine hem de diğer kişilere olan bakış açısını öenmli ölçüde belirlemektedir (Collins ve Read, 1996: 650). Bununla birlikte çocuğun zihninde oluşan bu modelle birlikte düşünce ve dilin yani konuşma yetisinin de bağlantılı olduğu bulunmuştur (Main, Kaplan ve Cassidy, 1985: 75).

1.1.2.Ergenlikte Bağlanma

Yetişkinlik ile çocukluk arasında kalan bir zaman olarak adlandırılan ergenlik; bağlanmaya dayalı ilişkilerin artık değişmeye başladığı, farklı bir boyuta evrildiği ve bu değişikliklere uyum sağlama sürecinde psikolojik problemlerin de görülebildiği süreçtir (Allen ve Tan, 2016: 405). Kişiliğin geliştiği ve duygusal, sosyal ve aynı zamanda biyolojik farklılaşmaların olduğu bu dönem kişi için oldukça stresli ve krizlerin yaşandığı bir süreç olarak bilinse de ergenlik dönemi öncesi ebeveyniyle arasında güvenli bağlanma olan ergenlerde bu sürecin daha sakin ve problemsiz olarak yaşandığı gözlemlenmiştir (Özdemir ve Çok, 2011: 80). Bu dönem bireyin akran ilişkilerinin ön planda olduğu, aynı zamanda samimiyet arayışının ele alındığı ve bağlanma kavramının artık ebeveynlerden ziyade akranlara atfedildiği süreçte içsel çalışan modeller tekrardan yapılandırılır. Çocukluk çağında ebeveynlerin tutumlarını tahmin edebilmek için onlara ait açıklanan ve bağlanmaya dair bütün bilgilerin geliştirilmesinde etkilim olan bağlanmaya dair zihinsel modelleri ergenlikte bireyin hem kendisi hem de diğerlerini göstermek için olduğundan daha genel üst düzey bir sembolle ilişkilendirilir (Allen ve Tan, 2016: 407; Allen, 1999: 21). Ergenlikte bireylerin zihinlerindeki soyut bilişsel işlevlerin daha fazla gelişim gösterdiği ve buna istinaden, ergenler bağlanmayı deneyimleme, zihinsel modellerin farkına varma ve kurdukları ilişkilerde bu yönde çıkarımlarda bulunabilme imkanına sahip olurlar. Bu koşullarda ergen bireylerin ilişkide bulundukları kişilere karşı daha duyarlı ve kırılgan oldukları gözlemlenir. Aynı zamanda erken çocukluk dönemlerinde oluşturulan olumlu veya olumsuz zihinsel modeller arkadaşlarıyla olan ilişkilerine yansıyabilmektedir. Bu sebeplerden dolayı,

ebeveynleriyle erken çocukluk döneminde güvenli bağlanmayı deneyimleyen gençlerin ergenlik döneminde arkadaşlık ve romantik ilişkilerini başlatmakta, sürdürmekte ve bu kurulan ilişkileri korumakta zorlanmadıkları görülür (Mayseless ve Scharf, 2007: 27). Güvensiz bağlanma stiline sahip ergenlerde ise hem ebeveynleriyle hem de arkadaşlık ilişkilerinde problemle olabilmekte ve akademik başarıları bu dönemde olumsuz etkilenebilmektedir (Brumariu ve Kerns, 2010: 183).

1.1.3.Bağlanma Modelleri

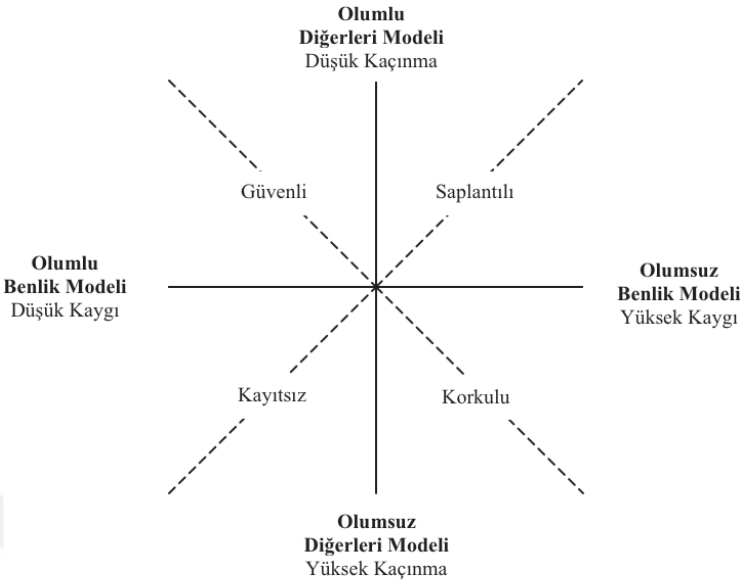
Bireylerin, bebeklikten itibaren anne-babalarıyla ya da kendilerine bakım veren kişilerle olan ilişkileri yetişkinlik çağına geldiklerinde deneyimledikleri ilişkilerde de etkilerini göstermektedir (Hammond ve Fletcher,1991: 56). Hazan ve Shaver(1987: 506) yetişkinlerde bağlanma stillerini çocukluk çağındaki bağlanma stillerinden ilham alarak geliştirmişlerdir. Hazan ve Shaver'a(1987: 506) göre yetişkin bireylerde bağlanma stilleri 3 grupta incelenmekteydi: kaygılı, güvenli, kaçıngan. Yapılan çalışmalarda; ilişki doyumunun, çiftler arasındaki bağlılığın, olası bir ayrılıkta süreci sağlıklı bir şekilde yürütebilmenin, çatışma ve ilişkide iletişimin yönetilmesi gibi konular ele alınarak bu üç grup oluşturulmuştur (Davilla ve Levy, 2006: 991; Colins ve Read, 1990: 610; Shaver ve Hazan, 1993).

Bartholomew'a (1990: 165) göre ise bağlanma stilleri dört gruba ayrılmaktaydı. Bu şekilde gruplandırma yapılmasına sağlayan başka çalışmalar da düzenlenmiştir (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 35; Crittenden, 1988: 159; Main ve Solomon, 1990: 124). Bu modelde kişinin benliği ve diğerlerini algılayış biçimi göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir. Bağlanma stilleri güvenli, kaygılı, saplantılı ve korkulu olmak üzere 4 grupta incelenmektedir. Her bağlanma stilinin kendisine özgü davranış kalıplarının bulunduğu öne sürülmüştür. İlişkilerinde güvenli bağlanma tutumları sergileyen kişiler hem kendilerini hem de başkalarını olumlu olarak algılamaktadırlar. Kendilerine karşı kabullenici bu kişiler aynı şekilde başkalarını da saygı değer ve güven veren kişiler olarak algılamaktadırlar. Tıpkı kendilerine karşı kabullenici oldukları gibi başkalarına karşı da aynı tutumla yaklaşırlar. Ayrıca bu kişiler için sosyalleşmek oldukça kolaydır ve sosyalleşmekten çekinmezler. Saplantılı bağlanma stiline sahip kişiler kendilerine karşı olumsuz düşüncelere sahipken başkalarını ise olumlu olarak algılarlar. Saplantılı bağlanan kişilerin kendisine vermiş olduğu değer başkalarının ona nasıl davrandığı ve onu kabul edip etmemesiyle ilişkilidir. Bu bireyler kendilerinin değerli olabilmesi için diğer insanların onayına ihtiyaçlarının olduğu inancına

sahiptirler. Diğerlerinin onayını alabilmek için de çoğu zaman çok büyük çaba gösterebilmektedirler. Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin ise kendilerine olan algıları olumlu iken başkalarını algılayış biçimleri olumsuzdur. Bu bireylerin kendilerine olan güvenleri tamdır ancak bir başkasıyla ilişki kuracaklarında tam tersi bir şekilde kendilerine güvenemezler. İlişkilerini başlatırken yaşadıkları kaygı düzeyinin düşük olmasına karşılık kaçınma davranışları oldukça yoğun bir şekilde gözlemlenir. Aynı zamanda bu kişiler diğer insanlara karşı düşmanca duygulara sahip olabilirler. Bu duygularından dolayı ilişki yaşadıkları kişilere karşı soğuk mesafeli tavırlar takınabilirler (Main ve Solomon, 1990: 144). Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler de hem kendilik algıları hem diğer kişileri algılayışları olumsuzdur. Aslında diğer insanlarla yakın ilişkiler kurmak isterler ama yabancı kişilerin güvenilmez olduğu inancına sahip olduklarından yakın ilişki kurmak onlar için oldukça zorlayıcı bir süreçtir. Aynı zamanda diğer insanlar tarafından reddedileceklerini düşünürler. Bu da ilişkilerden kaçınmalarına sebep olan bir başka etkendir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin hem kendisiyle hem de bulunduğu sosyal çevreyle uyumlu olabilmeleri bu kişilerin hayatlarında almış oldukları kararlarda daha sağlıklı ve realist bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Güvensiz bağlanma stillerine sahip kişilerde ise hem kendilerine karşı hem de bulundukları çevreyle sıklıkla adaptasyon problemleri yaşayabilirler. Bu açıdan bakıldığında bu kişilerin günlük hayatta karar alma becerileri ve bu kararların sonuçlarının sağlıklı olması oldukça zayıf bir ihtimaldir. Esasında her bağlanma stili birbirinden farklı karakter niteliklerini barındırmakta bu durum da yine değişkenlik gösteren ilişki problemlerine sebep olabilmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 226; Griffin ve Bartholomew, 1994: 431).

Şekil 1

4'lü Bağlanma Stilleri Modeli

Şekil 1. *Dörtlü Bağlanma Modeli* (Bartholomew ve Shaver, 1998)

1.1.4.Romantik İlişkilerde Bağlanma

Çocukluk çağında insanlarda ebeveynleriyle olan ilişkileriyle birlikte ortaya çıkan bağlanma stillerinin bireyin yetişkinlik döneminde kurduğu romantik ilişkilerinde de görüldüğü bulunmuştur (Hazan ve Shaver, 1994:14). Romantik ilişkilerde güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin yaşadıkları aşkı daha dostane, mutluluk verici ve güven dolu olarak hissederler. Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler ise aşkı daha çok kıskançlık ve duyguları düzenlemede güçlük yaşamalarına bağlı olarak dengesizlikle deneyimlerler. Kaçıngan bağlanma stiline sahip bireyler ise ilişkide oldukları kişilere karşı yakınlaşmaktan çekinirler ve korkarlar (Hazan ve Shaver, 1994:14). Kaçıngan bağlanan bireylerin başka kişilere karşı mesafeli bir duruşa sahip olduklarının kendileri de farkındadırlar. Ancak buna karşılık kendilerini yalnız kalmış hissetmezler. Kaygılı bağlanma sahip bireylerde yoğun bir yalnızlık hissi vardır. Bu yalnızlık hissi ise onların sıklıkla partner değiştirmesine neden olabilir (Hazan ve Shaver,1987; Hazan ve Shaver, 1994:15).

1.2.Narsizm

İnsanlar, bazen genelde kendisinin diğer insanlardan ayrıcalıklı olduğunu düşünen, mükemmel olduğuna dair inancı tam olan, diğer kişilerden de özel ilgi ve alaka

görmeyi, sıklıkla itibar görmeyi uman bireylerle rastlaşabilmektedir. Kendisini diğer insanlardan üstün gören, diğerlerinden çok daha fazla bir öneme sahip olduğunu düşünen, kendisini sıklıkla överek anlatan, kendine hayranlık duyan ve kendini beğenen kişiler genellikle toplum tarafından narsist bireyler olarak nitelendirilmektedirler (Twenge ve Cambell, 2010: 85). Bu kişilerin yoğun bir şekilde çok özel olduklarına, diğer insanlardan üstün olduklarına ve toplum tarafından onlara çeşitli ayrıcalıklar verilmesi gerektiğini düşünürler (Jones, Lasky, Russell-Gale ve Le Fevre 2004: 223).

Bir başka açıdan bakıldığında ise narsizm bireyin yaşamı devem ettiği müddetçe durmaksızın kendine karşı yoğun bir beğeni ve sevgi hissetmesi, bunun yanı sıra sürekli olarak kendini düşünen bencil bir tutum takınmasını da kapsamaktadır (Besser ve Zeigler-Hill, 2010: 522). Bu kişilerde rastlanılan diğer özellikler ise kendilerini dünyanın merkezinde görmeleri, kazanmaya kanalize olup hırslı tutumlar sergilemeleri, kaybetmeye karşı toleranslı olmamaları ve diğer insanların ihtiyaçlarına karşı duyarsız olmalarıdır (Canbolat ve Bedük, 2022: 738). Başarılı olmak ve toplum tarafından güçlü bir birey olarak algılanmak onlar için son derece önemlidir. Hatta bu durumun takıntı düzeyinde olduğu da söylenebilir. Kendilerinin bu dünyada eşi ve benzerinin olmadığını düşünürler. Empati kurmakta güçlük çekerler ve sıklıkla diğer kişilerden nasıl faydalanabilecekleri konusunda planlar içerisindedirler (Duchon ve Burns, 2008: 354).

Narsizmin özellikleri Raskin ve Terry (1988: 899) tarafından yediye ayrılmıştır. Bunlar: üstünlük kurma, sömürücülük, kendine yeterlik, hak iddiasında bulunma, otorite, kendine hayranlık duyma ve teşhirciliktir. Bu kişilerin üstünlük kurma davranışı; etrafındaki kişilerden çok daha mükemmel ve üstün becerilere sahip biri olduğuna inancının tam olmasını kapsamaktadır (Kanten, 2014: 165; Nardis ve Panek, 2019: 26). Başka insanları sömürme davranışıyla ise diğer kişilerin ne hissettiğini ve ne düşündüğünü umursamadan çevresindekilerden fayda sağlamaya çalışmakla ve kendi çıkarları uğruna kullanmakla özdeşleşmektedir (Atay, 2010: 42-43; Kanten, 2014: 165). Diğer kişiler üzerinde otorite kurma; samimiyet, dışa dönük davranışlar sergileme, üstünlük kurma ve sosyal ortamlarda atılganlığı içeren ve diğerlerinden daha başarılı ve onlardan daha güçlü olmayı kapsayan bir kavramdır (Bogart, Benetosch ve Pavlovic, 2004: 36). Bireyin bağımsız olma isteği, hayatta her şeyi kendisinin elde edebileceği ve başarılı olabileceği inancını benimsemesidir (Almond, 2004: 372). Narsizmde kendini beğenme kavramı ise kişinin kendi fiziksel görünümünü oldukça beğenmesi ve başkalarının da fikrinin bu yönde olduğuna dair bir inanca sahip olmasıdır (Raskin ve

Terry, 1988: 899). Bireyin diğer insanlardan ayrıcalıklı bir noktada olduğu ve kendisine özel davranışlarda bulunulması gerektiğini düşünmesi ise hak iddia etme kavramıyla açıklanır. Bu kavrama göre narsist bireyler; toplumsal kurallar ve düzenlemeler bütünlüğünün kendileri için geçerli olmadığı ve bu kuralların başkaları tarafından uyulması gereken zorunluluklar olduğunu düşünmektedirler. Kendi içlerinde yaşadıkları özgüven eksikliği ve yetersizlik duygusunu, kendilerini diğer insanlardan üstün görerek gizlemeye çalışırlar. Bu yönüyle kişilikleri başkalarını aşağıda görme, insanları küçümseme, otorite kurma gibi davranışları sergilemek üzerine gelişim gösterir (Kets de Vries, 2004: 189). Bir başka narsistik birey özelliği olan teşhircilik ise; bireyin diğer insanlara gösteriş yapma isteği, adrenalin arayışı, dışa dönük davranışlar sergileme, dürtüsellik gibi tutumları içermektedir. Bu kişiler sahip oldukları somut varlıkları veya fiziksel/zihinsel özelliklerini toplum içinde abartarak ifade ederek diğerlerinden üstün olduğunu ispat etmeye bu yolla başvurabilmektedir (Raskin ve Terry 1988: 899)

1.2.1.Narsizmin Tarihçesi

Narsizm sözcük anlamıyla, kişinin hem fiziksel hem de diğer özelliklerine hayranlık duyması, aşırı beğenmesi ve bu sebeple de kendilerine karşı aşırıya kaçan bir bağlanma süreci olarak tanımlanabilmektedir. Diğer anlamları ise narsizm kelimesinin bireyin kendisini cinsel olarak arzu etmesi, kendisine duyduğu hayranlık nedeniyle ortaya çıkan aşk, üstün görme kavramlarıyla nitelendirilmektedir. Bunlara ilaveten Yunan mitolojisinden ilham alınan birçok rivayetin olduğu da araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Seward, 2007: 43).

Yapılan çalışmalar sonucunda narsizm kavramının asıl kaynağının Yunan mitolojisi olduğu bulunmuştur. Yunan mitolojisinde bu durum öyküleştirilmiş şekilde ifade edilir. Efsaneye göre Narkissos adlı genç bir su kenarında gezintiye çıktığı sırada kendisinin suya yansıyan silüetini fark eder ve bu suya yansıyan görüntüye âşık olur. Bu aşk o kadar büyüktür ki gördüğü silüete sarılmaya çalışırken suya düşerek boğulur ve orada hayatını kaybeder (İlkay, 2002: 56).

Narsizm kavramının ilk kullanımı ise 1898'de Havelock Ellis tarafından yapılmıştır. Ellis, narsist kişilerin kendi bedenlerini bir seks nesnesi olarak idrak ettikleri, sapkınca düşüncelere sahip olmak olarak nitelendirmiştir. Freud ise narsizm kavramını 1914'te benliğin libidinal kuşatması olarak kavramsal hale getirmiştir (Morrison, 1986:1). 1925 yılında Wälder, narsizm kavramını diğer insanların kendisinden daha aşağı bir konumda olduğunu düşünen, başkalarının ilgisini çekmekten keyif alan ve empati kurmakta

güçlük çeken kişiler olarak nitelendirmiştir. Reich'e (1991) göre narsizm, kişiliğin oluşumu sırasında benliğin çevreye karşı geliştirmiş olduğu bir savunma mekanizmasıdır (Morrison, 1986:1). Hartmann (1950) ise bu kavramı benliğin libidinal kuşatması olarak değerlendirmiştir. Kohut, narsizmin bireyin olağan gelişimsel evrelerinden biri olduğunu savunmuştur. Bu görüşe göre narsizmin nesne ilişkisinden tarafsız olarak bireylerde gelişim gösterdiğini iddia eder. İlerleyen zamanlarda narsizmi daha ayrıntılı şekilde ele alan çalışmalar ise Grunberger tarafından yapılmıştır (Morrison, 1986:2).

1.2.2. Patolojik Narsizm

Dickinson ve Pincus'a (2003: 192) göre narsizm; kırılgan ve büyüklenmeci olarak iki gruba ayrılmaktadır. Narsizmi ilk defa psikanalitik açıdan ele alarak bireyin kendisine olan aşırı beğenisi ve kendisini diğer insanlardan üstün görme olarak tanımlamıştır (Millon, Grossman, Millon, Meagher ve Ramnath, 2017). Kohut (1971: 835) da kendiliğin narsistik ögelerini büyüklenmeci kendilik ve idealleştirilen bakım veren imgesi olarak iki grup olduğunu belirtmiştir. Ona göre narsizmin bu iki ögesi de birlikte gelişim göstermektedir. Bu kavramların oluşumu çocukluk döneminde bireyin temek gereksinimlerinin yeterli düzeyde karşılanmaması ve bunun sonucunda da çocuğun yaşadığı hayal kırıklığı sonucu kişiliğin oluşumunu olumsuz etkilemektedir (Anlı ve Bahadır, 2007: 5). Kernberg'e (1967: 646) göre ise narsistik kişilik oluşumunu çocuğun gelişim döneminde yaşadığı gelişimini duraksatan ve bununla birlikte ortaya çıkan bir başa çıkma yöntemidir. Ayrıca, bu görüşe göre narsistik özellikler taşıyan bireyler kurdukları sosyal ilişkilerinde benmerkezci davranan, başkalarından sevgi ve onay görmeye muhtaç, bunların yanı sıra olması yapay bir şekilde fazla gelişim göstermiş egoya sahiptirler (Kernberg, 1967: 646).

1.2.3.Narsistik Kişilik Bozukluğu

Narsistik kişilik bozukluğunu ele aldığımızda hem psikanalitik kurama göre hem de günümüz klinik düzeyinde incelendiğinde bireyde oluşan bu kişilik örüntüsünün temelinin çocukluğun erken dönemlerinde yaşanılan travmalarla ve doğru olmayan ebeveyn davranışlarından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Alanyazın incelendiğinde çocuğun duygusal ve fiziksel gereksinimlerini karşılamayan, küçümseyici ve aynı zamanda çocukla empati kuramayan ebeveynlerin yetiştirmiş oldukları narsistik kişilik bozukluğu görülme ihtimalinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Ancak buna karşılık bazı kuramcılar, çocuğa realist yaklaşmayıp çocuğun var olan fiziksel ve diğer özelliklerine

çok fazla değer göstermeye meyilli olan ebeveyn davranışları sonucu narsistik özelliklerin ortaya çıkabileceğini savunmuşlardır. Çocuğa karşı ihmalkâr tutum sergileyen ebeveyn tutumunda olduğu gibi çocuğu destekleyici gibi görünen bu aşırı ilgili tavrın da aslında çocuğun gerçek benliğine değil, ebeveynlerin zihninde oluşturmuş olduğu "ideal çocuk" kavramına yatırım yapıldığını akla getirmektedir. İhmalkâr ve istismarcı bir tutum sergileyen ebeveynler ise çocuklarına sergiledikleri davranışlarda onlara ne kadar değersiz olduklarını hissettirmektedirler (Muehlenkamp, 2005: 324). Narsizmin ana sebebinin çocuklukta erken dönemde yaşanılan travmatik olaylar, o dönemde yaşanılan ihmal ve istismar olduğunu söylemek olasıdır. Narsistik kişilik örgütlenmesi, yaşanılan travmanın hem nedeni hem de neticesi olarak var olabilmektedir (Van der Hart, vd., 2006).

Narsistik kişilik bozukluğu; genç yetişkinlik çağında kendini göstermeye başlayan, grandiyöz düşüncelere sahip olma, kendisinin başkaları üzerinde aşırı derecede beğeni ve hayranlık oluşturma isteği, bunların yanı sıra diğer kişilerle empati kuramama belirtileriyle kendini göstermektedir (Costin ve Rad, 2021: 900). Narsistik kişilik özelliklerine sahip bireyler; sıradan bir şekilde etrafta dolaşırken dahi diğer insanların ona hayranlıkla baktığı ve kendisini çok beğendikleri algısıyla yaşamlarını sürdürürler. Kendilerinin herkesten daha büyük başarılara sahip, en akıllı ve diğer kişilerden ayrıcalıklı olduklarını düşünürler (Lowen, 2012: 42; Campbell ve Siedor, 2016: 247) bu kişiler, çevrelerindeki insanları manipüle etmeyi alışkanlık haline getirebilirler. Hayatlarındaki kişilere karşı dürüst olmamak ve onları istemedikleri şeylere dahil edebilmek için narsist kişiler sıklıkla manipülasyon tekniklerine başvururlar (Fischer, 2022: 175).

Bu kişilerin kendi fiziksel özellikleri, sağlık durumları ve maddi durumlarına ilişkin düşüncelerin genelde sahip oldukları özellikler değil olmasını arzu ettikleri özelliklerdir. Bu düşünceler esasında hastalıklı ve kişinin gerçeklik algısını yok edebilecek derecede ileri boyutlara gelebilir. Narsizmin bu özelliği ele alınacak olursa kişide denetleyici bir mekanizmanın olmadığı varsa da artık işlevselliğini yitirdiği gözlemlenmiştir (Van der Hart, vd., 2006).

Özsever (Narsisistik) Kişilik Bozukluğu

301.81 (F60.81)

Aşağıdakilerden beşi (ya da daha çoğu) ile belirli, erken erişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, büyüklenme (düşlemlerde ya da davranışlarda), beğenilme gereksinimi ve eşduyum yapamama ile giden yaygın bir örüntü:

1. Büyüklenir (örn. başarılarını ve yeteneklerini abartır; gösterdiği başarılarla oransız bir biçimde, üstün biri olarak görülme beklentisi içindedir).
2. Sınırsız başarı, güç, zekâ, güzellik ya da yüce bir sevgi düşlemleriyle uğraşır durur.
3. "Özel" ve eşi, benzeri bulunmaz biri olduğuna ve ancak özel ya da üstün diğer kişilerce (ya da kurumlarca) anlaşılabileceğine ve ancak onlarla ilişki kurması gerektiğine inanır.
4. Çok beğenilmek ister.
5. Hak ettiği duygusu içindedir (özellikle kayırılacak bir tedavi göreceğine ya da her ne istiyorsa yapılacağına ilişkin anlamsız beklentiler içinde olma).
6. Kendi çıkarı için başkalarını kullanır (kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarından yararlanır).
7. Eşduyum yapamaz: Başkalarının duygularını ve gereksinmelerini anlamak istemez.
8. Sıklıkla başkalarını kıskanır ya da başkalarının kendisini kıskandığına inanır.
9. Başkalarına saygısız davranır, kendini beğenmiş davranışlar ya da tutumlar sergiler.

1.2.4.Romantik İlişkilerde Narsizm

Narsistik bireylerin romantik ilişkilerine yansıttıkları karakter özellikleri çeşitli araştırmalarda incelenmiştir (Lamkin ve diğerleri, 2015: 170; Vrabel ve diğerleri, 2019: 128; Wurst ve diğerleri, 2017: 291). Bu konuyla ilgili literatüre bakıldığında genellikle büyüklenmeci narsizmle ilgili araştırmaların bulunduğu bilinmektedir (Brunell ve Campbell, 2011: 346; Lamkin ve diğerleri, 2017: 225; Lavner ve diğerleri, 2016: 172). Aynı zamada romantik ilişkilerde narsizmin hem kırılgan hem de büyüklenmeci taraflarıyla ilgili çalışmalarda alanyazında mevcuttur (Herman ve diğerleri, 2018; Tortoriello ve diğerleri, 2017: 12). Narsizmin kırılgan tarafı bireylerde aşırı fedakâr davranışlarda bulunma, ilişkide bulundukları partnerlerine romantik hislerinin çok yoğun olması ve partnerini gözeten tutumlar sergilemeye eğilim gösterdikleri bilinmektedir (Rohmann ve diğerleri, 2012: 286). Aynı zamanda narsizmin büyüklenmeci yönü kişiliklerine yansıyan bireylerde ise aşkı kusursuz ve mükemmel bir şekilde yaşayacakları partnerleri hayatlarına dahil etmeye yatkın oldukları gözlemlenmiştir (Feng ve diğerleri, 2012: 8). Bu bağlamda büyüklenmeci narsizm

bireylerin romantik ilişkilerinde kontrolü ele alan ve partnerini manipüle edici tutumlar sergilemelerine neden olmaktadir. Kırılgan narsizmin özelliklerini yansıtan bireylerde ise romantik ilişkilerden tatmin olamama, depresif ve umutsuz bir rıh hali gözlemlenirken ilişki yaşadıkları partnerlerinin sıklıkla kendilerini reddedeceğine dair düşüncelere kapılıp bundan endişe duyarlar (Russ ve diğerleri, 2008: 1477). Narsistik kişilik özelliklerine sahip kişilerde romantik ilişki yaşadıkları partnerlerine karşı aşırı kıskanç tutumlar sergileyebilmektedirler (Chin ve diğerleri, 2016: 25). Bu duruma karşılık narsistik eğilim gösteren bireylerin partnerlerine yönelik düşünceleri akla ve mantığa uygun olmayan kendi hayal dünyalarında ürettikleri gerçek dışı düşüncelerden ibaret olabilmektedir (Herman ve diğerleri, 2018). Bir başka araştırmada ise narsistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin romantik ilişkilerinde partnerleriyle olan iletişimlerinde sağlıksız tutumlar sergilemeleri nedeniyle ilişkinin sağlıksız bir noktaya evrilmesi, bununla birlikte kişinin hem kendisinin hem de ilişki yaşadığı diğer insanların duygu durumunu anlamakta ve empati kurmakta güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda romantik ilişkilerde narsizmin yansımalarının ilişkileri olumsuz anlamda oldukça etkilediği bilinen bir gerçektir (Bilotta ve diğerleri, 2018).

Narsistik kişilik özellkilerine sahip bireyler yaşadıkları romantik ilişkilerin başlangıcında partnerlerini aşırı derecede yücelterek ilgili tutumlar sergilerler. İlişkileri oldukça hızlı başlayabilmektedir. Henüz ilişkinin başındayken evlilik kararı almak gibi oldukça hızlı kararlar vererek ilişkiyi devam ettirebilirler (Howard, 2019:6; Stranieri, Stefano ve Greco, 2021: 37). Bu kişiler aynı zamanda partnerlerini henüz yeterince tanımadan abartılı övgülerini partnerlerine yansıtırlar. Bu özelliklerin yanı sıra narsistik özellikler sergileyen bireyler, partnerlerine karşı aşırı kıskanç tutumlar sergilemekle birlikte onları fiziksel olarak da takip edebilirler (Gepp ve ark., 2021).

Narsistik özelliklere sahip bireylerin romantik ilişkilerinde sergilemiş oldukları bir diğer davranış ise partnerini bağlı olduğu sosyal hayatından ve aile bireylerinden uzaklaştırma çabasıdır. Bu noktada sosyal hayatından ve ailesinden uzaklaştırılan partner narsistik tutumlar sergileyen bireyle için oldukça uygun partnerlerdir. Bu sayede çevresinden uzaklaştırdığı partneri kendisinin uyguladığı manipülatif davranışlara daha kola boyun eğecek hale gelecektir (Durvasula, 2015). Aynı zamanda narsistler partnerlerini değersizleştirme eğiliminde olabilmektedirler (Howard 2019; Stranieri ve ark., 2021: 36). Bu kişilerin uygulamış oldukları tüm bu manipülatif tutumlar partnerlerinin kendilerine karşı duygularından emin olduktan sonra belirgin hale gelmektedir (Petric,

2018; Howard, 2019). Bu noktada narsistlerle yaşanılan romantik ilişkilerin partneri değersizleştirme evresi, narsistik eğilim gösteren kişilerin kırılgan taraflarını dayanıklı hale getirmelerine olanak sağlamaktadır (Bursten, 1972: 319; Ford ve ark., 1988: 557).

Narsist bireylerle romantik bir ilişkiyi sonlandırma aşamasına gelindiğinde ise bu kişiler büyük çoğunlukla partnerlerini suçlayıcı tutumlar sergilemekte ve ayrılığın sorumluluğunu almayarak ilişkiyi direkt sonlandırabilmektedirler. Hemen yeni bir partner bulmaya çalışarak yalnızlıklarını gidermek için çaba gösterirler. Bu esnada da eski partnerlerini kendi çevrelerine karalayarak ve suçlayıcı ithamlarda bulunarak anarlar (Howard, 2019). Ayrılık sebeplerinden biri de narsist kişilerin partnerlerini aldatmaya meyilli oluşlarından kaynaklanmaktadır ve ilişkilerinin ilerleyen süreçlerinde bu davranışı gerçekleştirebilirler. Ayrılık aşamasında genellikle yeni bir partner adayıyla tanışıp bütün ilgilerini bu yeni kişiye sunabilirler (Campbell ve Siedor, 2016: 156).

1.3. Çift Uyumu

Çift uyumu; romantik ilişkiye dair olumlu bakış açısı, aynı zamanda partnerlerin birbirlerine dair pozitif hisleri ve düşünceleri, iletişim becerilerinin gelişmiş olması, tartışmalara çözüm bulabilme yeteneği ve çiftlerin beraber eğlenceli zaman geçirebilecekleri aktiviteler olması olarak nitelendirilen bir kavramdır. Aynı zamanda çift uyumu, kişilerin romantik ilişkilerindeki ihtiyaçlarını giderebilmesine dair oluşan algıdır (Spanier ve Lewis, 1980: 832). Bu durum romantik ilişkiden elde edilen tatmini yansıtabileceği gibi, ilişkide çiftlerin birbirleriyle kurdukları dostluk ve cinsel hayatlarındaki doyumu da nitelendirmektedir. Çift uyumunu değerlendirmek bu konu üzerinde çalışma yapan kişiler açısından değerlendirilmesi zor bir kavram olsa da çift uyumuna etki eden faktörler alanyazında sıklıkla ele alınmıştır (Lauer ve ark. 1990: 191, Fenell, 1993). Bu noktada ele alınan en önemli faktörler; bağlılık, sadakat, empati, cinsel doyum, çocuklar, ortak ilgi alanları, sorumlulukların paylaşılması, maddi açıdan refah içinde olmak ve benzer geçmiş yaşam deneyimlerine sahip olmaktır (Collins ve Coltrane,1991). Lively'e (1969) göre ise çift uyumu romantik ilişkilerin durağan ve monotonluktan uzak dinamik bir yapısının olmasına bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini ileri sürmüştür. Bir başka görüşe göre ise çift uyumunun durağan bir sürece bağlı olduğu belirtilmiştir. Bu görüşe bakıldığında çiftlerin birbirine belirli bir zaman içinde uyum sağlaması olağandır (Locke ve Wallace, 1959: 253).

Carl Rogers (1972), çift uyumunu romantik ilişkilerin esas yapı taşı olarak nitelendirir. Bu noktada partnerler birbirlerinin romantik ilişkiden beklentilerini net bir şekilde anlayabilirlerse çiftlerin birbirlerine karşı olan tutumları olumlu anlamda değişmekle birlikte ilişkide oluşabilecek çatışmaların da önüne geçilmiş olacaktır (Carl Rogers, 1972). Romantik ilişkinin sağlıklı olduğuna işaret eden göstergelerden bazıları ise ekonomik anlamda çiftlerin birbirleriyle ortak bir düşünce yapısına sahip olması, partnerlerin kendi ailesiyle olan ilişkisi, hayattaki değer yargılarının benzer nitelikte olması, samimiyet kurma noktasında birbirleriyle uyumlu olmaları ve ilişkilerine dair olumlu düşüncelerinin olumsuz düşüncelerden daha fazla olduğu bilinmektedir (Burgess ve ark.,1963: 176). Uyumlu romantik ilişki genel olarak partnerlerin birbirleriyle olan olumlu etkileşimlerini, uzlaşmayı, tartışmaları yıkıcı bir tutumla değil yapıcı olarak çözümlemeye çalışmaları ve ilişkilerine dair hissettikleri olumlu duygu ve düşünceler olarak nitelendirilmektedir (Erbek ve ark., 2005: 42). Buna karşılık, ayrılıkla neticelenen romantik ilişkilerde yaşanılan olumlu hislerin, ilişkiden alınan tatminin ve çiftlerin birbirlerine olan bağlılıklarının zamanla azalması gözlemlenen bir olgudur. Bu olumlu duyguların azalması da çiftlerin birbirlerine karşı duydukları sevgi ve aşkın zaman içerisinde kaybolduğu ancak romantik ilişkilerin bitirilme sebebinin sevginin ve aşkın bitmesinden ziyade ilişki doyumunun azalması ile ilişkinin geleceğine dair umutsuz olma sebebiyle bittiği öne sürülmüştür (Spreche, 1993: 46).

Çiftleri ayrılık noktasına getiren sebepler incelendiğinde hızlıca agresif tavırlar sergileme, alınganlık, kıskançlık, finansal konularda savurganca harcamalarda bulunma, aldatma önemli etkenlerdendir. Çiftlerin ayrılık noktasına gelmeleri ise çeşitli aşamaları kapsamaktadır. İlişkilerine dair olumsuz giden şeyler olduğuna dair düşüncelerini yakınlarına ya da partnerine anlatmaları, partnerlerin birbirleriyle ayrılık üzerine yapmış oldukları konuşmalar, evlilik söz konusuysa boşanma için yargıya başvurma gibi davranışsal faktörleri kapsamaktadır (Allendorf, 2012: 791). İlişkinin olumlu anlamda değişim göstermesi için ise iletişim sorunlarının giderilmesi, birlikte yapılan aktivitelerin ve geçirilen kaliteli zamanın arttırılması (birlikte sinemaya gitmek, dışarıda yemek yemek gibi) önemli bir etkiye sahip olabilmektedir(Erel ve Burman,1995: 108).

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Örneklemi

Bu araştırmanın örneklemi romantik ilişki içerisinde bulunan 119 kadın (%58.6) ve 84 erkek (%41.4) olmak üzere 203 yetişkin bireyden oluşmaktadır.

2.2. Araştırma Modeli

Araştırmada romantik ilişkisi olan bireylerdeki duygusal bağımlılığa bağlanma stilleri ve duyguları ifade etmenin etkisi incelenmiştir. Bu nedenle araştırma modeli olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır ve kesitsel bir çalışmadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu kısımda, araştırma verilerini toplamak için kullanılan ölçekler ve formlar hakkındaki bilgilere yer verilmiştir. Araştırmada; katılımcıların araştırma hakkında bilgilendirildiği ve gönüllü olarak katıldıklarını belirttikleri onam formu, sosyodemografik veri formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Narsistik Kişilik Envanteri ve Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda; katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi aylık gelir düzeyleri ve romantik ilişkilerine dair sorulara yer verilmiştir.

2.3.2. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, yetişkin bireylerin sahip oldukları bağlanma stillerini ölçebilmek için Fraley ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek toplamda 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 18 maddesi kaygılı bağlanma alt boyutunu, diğer 18 maddesi ise kaçıngan bağlanma alt boyutunu ölçmektedir. Ölçekteki tek sayılımaddelerin ortalamaları alınarak kaygılı bağlanma alt boyutu, çift sayılardan oluşan maddelerin ortalamaları alınarak ise kaçıngan bağlanma alt boyutu puanı oluşturulmaktadır. Ölçek maddelerine verilen puanlar 7'li likert yöntemi ile derecelendirilmiştir (1=Hiç katılmıyorum, 7=Tamamen katılıyorum). Türkçeye Selçuk ve arkadaşları (2005:1) tarafından uyarlanmıştır. Yapılan çalışmada Cronbach Alfa katsayıları kaçınma alt boyutu için .90, kaygı alt boyutu için ise .86 olduğu bulunmuştur. Ölçekte ters kodlanan maddeler: 4, 8, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 30, 32, 34, 36'dır.

2.3.3. Narsistik Kişilik Envanteri (OMÖ)

Narsistik Kişilik Envanteri, Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilmiştir. Bugünkü haline ise Raskin ve Terry (1988) tarafından getirilmiştir. Ölçek toplamda 40 adet maddeden oluşmaktadır. Türkçeye ise Kızıltan (2000: 48-49) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek maddelerine bakıldığında kullanılan ifadelerden biri narsistik kişiliğe, diğeri ise narsist olmayan kişilik özelliğini yansıtmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.84 bulunmuştur.

2.3.4. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği; Busby, Christensen, Crane ve Larson (1995) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması ise Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek toplamda 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: doyum, uzlaşım ve görüş birliğidir. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenirlik katsayısı toplam puan, doyum, uzlaşım, görüş birliği alt ölçekleri için sırasıyla 0.87, 0.80, 0.80, 0.74'tür. Öleçk beşli likert tipinden oluşmaktadır ve alınabilecek en yüksek puan 70'tir. Ölçekten alınan yüksek puanlar çiftlerin ilişki kalitesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Toplanması İşlemi

Araştırma için veri toplama işleminde kullanılan anket soruları, Google formda düzenlenmiş olup sosyal medya aracılığıyla (instagram, whatsapp) gönüllü katılımcılara ulaştırılmıştır. Veri toplama sürecinde 203 katılımcıya ölçekler çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı, ölçeklerin nasıl doldurulacağı, anket sorularına ayıracakları süreve gizlilik ilkesi hakkında bilgilerin sunulduğu bir onam formu iletilmiştir. Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu vurgulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizleri için IBM SPSS 22 kullanılmıştır. Araştırma değişkenlerinin arasında ilişki olup olmadığını saptamak için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenlerin birbirleri üzerindeki yordayıcı etkileri çoklu regresyon analizi kullanılarak saptanmıştır. İkiden fazla grubun ölçek ortalamalarının karşılaştırılması için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. İki grubun ölçek ortalamalarının karşılaştırılması için ise bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Tablo 1'de, araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Normallik testi sonuçlarına çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılarak ulaşılmıştır.

Tablo 1

Değişkenler Çarpıklık Basıklık Değerlerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	**Çarpıklık**	**Basıklık**
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II		
Kaçınmacı	.06	-.35
Kaygılı	.39	-.2
Narsistik Kişilik Envanteri	.4	-.27
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği		
Doyum	-.29	-.41
Uzlaşım	-.54	-.12
Görüş Birliği	-.34	.24
Çift Uyumu Toplam	-.47	.03

Tablo 1 incelendiğinde verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olduğu saptanmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olmasının verilerin normal dağılım gösterdiği anlamına geldiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, araştırma verilerinin analiz edilmesinde parametrik testler kullanılmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde romantik ilişkisi olan genç yetişkin bireylerdeki bağlanma stilleri ve narsistikkişilik eğiliminin çift uyumuna etkisine yönelik bulgulara ve katılımcıların sosyodemografik bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Tablo 2

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler	***N(%)***
Cinsiyet	
Kadın	119(58.6)
Erkek	84(41.4)
Yaş	
Ort±SS	28.33±5.65
Eğitim Düzeyi	
İlköğretim	10(4.9)
Lise	42(20.7)
Yüksekokul/Üniversite	102(50.2)
Lisansüstü	49(24.1)
Aylık Gelir Düzeyi	
17502 TL'den az	30(14.8)
17503-27500 TL	46(22.7)
27501-37500 TL	39(19.2)
37501 TL ve üzeri	88(43.3)

Tablo 2'de katılımcılara ait sosyodemografik bilgiler yer almaktadır. Araştırmaya toplamda 18-35 yaş arası 203 gençyetişkin birey (%58,6 kadın, %41,4 erkek) katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 28.33'tür. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun eğitim düzeyi yüksekokul/üniversite (%50,2) ve aylık gelir düzeyi 37501 TL ve üzeri (%43.3) bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 3

Katılımcıların Romantik İlişkilerine Dair Bulgular

Değişkenler	*N(%)*
Romantik İlişki Türü	
Sevgili	135(66.5)
Sözlü/Nişanlı	11(5.4)
Evli	57(28.1)
İlişki Süresi	
1 yıldan az	86(42.4)
1-3 yıl	55(27.1)
4-6 yıl	28(13.8)
7-9 yıl	11(5.4)
10 yıl ve üzeri	23(11.3)
Partnerinizle birlikte mi yaşıyorsunuz?	
Partnerimle birlikte yaşıyorum	70(34.5)
Partnerimle birlikte yaşamıyorum	133(65.5)

Tablo 3'te katılımcıların romantik ilişkilerine dair bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu romantik ilişki türü sevgili (%66,5) olan, ilişki süresi 1 yıldan az (%42,4) olan ve partneriyle birlikte yaşayan (%65.5) bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 4

Katılımcıların Psikiyatrik Tanı Alma Durumlarına Yönelik Bulgular

Değişkenler	*N(%)*
Bugüne kadar psikiyatrik bir tanı ile tedavi aldınız mı?	
Psikiyatrik tanı aldım	29(14.3)
Psikiyatrik tanı almadım	174(85.7)

Tablo 4'te katılımcıların psikiyatrik tanı alma durumlarına yönelik bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu psikiyatrik tanı almayan (%85,7) bireylerdir.

Tablo 5

Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	**Ort. ±SS**
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II	
Kaçınmacı	3.07±0.92
Kaygılı	3.59±1.15
Narsistik Kişilik Envanteri	0.45±0.19
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği	
Doyum	3.64±0.82
Uzlaşım	3.77±0.87
Görüş Birliği	3.14±0.79
Çift Uyumu Toplam	3.59±0.69

3.2. Değişkenler Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 6

Katılımcıların Bağlanma Stilleri, Narsistik Kişilik Eğlimi ve Çift Uyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II							
1.Kaçınmacı	1						
2.Kaygılı	.34**	1					
3.Narsistik Kişilik Envanteri	.09	.03	1				
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği							
4.Doyum	-.43**	-.19**	-.07	1			
5.Uzlaşım	-.49**	-.26**	-.04	.55**	1		
6.Görüş Birliği	-.19**	-.19**	-.03	.47**	.44**	1	
7.Çift Uyumu Toplam	-.49**	-.27**	-.06	.84**	.88**	.68**	1

**p<0.01.*p<0.05

Pearson korelasyon analizi uygulanarak katılımcıların bağlanma stilleri, narsistik kişilik eğilimleri ve çift uyumu düzeyleri ve aynı zamanda bu değişkenlerin alt boyutlarıyla diğer değişkenler arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Kaçınmacı bağlanma stili ile çift uyumu alt boyutlarından doyum (r=-0.43, p<0.01) uzlaşım (r=-0.49, p<0.01) ve çift uyumu toplam (r=-0.49, p<0.01) düzeyleri arasında orta düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kaçınmacı bağlanma ve görüş birliği arasında ise çok zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır (r=-0.19, p<0.01).

Kaygılı bağlanma stili ile çift uyumu alt boyutlarından uzlaşım (r=-0.26, p<0.01) ve görüş birliği (r=-0.27, p<0.01) arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile doyum (r=-0.19, p<0.01) ve çift uyumu toplam (r=-0.19, p<0.01) düzeyleri arasında ise çok zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 7

Bağlanma Stilleri ve Narsizmin Çift Uyumu Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	B	SH	ß	t	p	%95 Güven Aralığı
Sabit	4.9	.19		25.34	.00	4.52-5.28
Kaçınmacı Bağlanma	-.34	.05	-.46	-7.03	**.00**	-0.44- -.25
Kaygılı Bağlanma	-.07	.04	-.12	-1.77	.08	0.15-0.01
Narsizm	-.03	.23	-.01	-.14	.89	-0.48-.42
$R=.12$, $R^2=.01$, $\Delta R^2=.01$, $F(1-99)=5.17$, $p<0.05$						

Bağımlı Değişken: Çift Uyumu

Kaçınmacı, kaygılı bağlanmanın ve narsizmin çift uyumu üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi uygulanmıştır. Kaçınmacı bağlanma stilinin çift uyumu üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=5.17; p<0.05). Kaçınmacı bağlanmanın çift uyumu üzerinde negatif yönde anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır (ß=-.46). Çift uyumunun anlamlı bir belirleyicisi olarak kaçınmacı bağlanma ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) güçlü olduğu görülmüştür (R^2 =0.01).

3.3. Gruplar Arasındaki Farklılıklar

Tablo 8

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Kadın (N=119)	Erkek (N=84)	t	p
	Ort±SS	**Ort±SS**		
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II				
Kaçınmacı	3.03±.97	3.13±.85	-.75	.45
Kaygılı	3.57±1.12	3.64±1.21	-.42	.68
Narsistik Kişilik Envanteri	.44±.18	.47±.19	-1.21	.23
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği				
Doyum	3.76±.81	3.46±.81	2.64	**.01**
Uzlaşım	3.86±.89	3.64±.84	1.75	.08
Görüş Birliği	3.19±.79	3.08±.78	1.03	.31
Çift Uyumu Toplam	3.68±.73	3.46±.62	2.33	**.02**

Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek ortalamaları, bağımsız örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır.

Analiz sonucuna göre çift uyumu alt boyutlarından doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). Kadın katılımcıların doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 9

Katılımcıların Romantik İlişki Türlerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Sevgili[1] (N=135)	Nişanlı/Sözlü[2] (N=11)	Evli[3] (N=57)	F	p	Fark
	Ort±SS	**Ort±SS**	**Ort±SS**			
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II						
Kaçınmacı	3.19±0.88	3.2±.96	2.76±.96	4.47	**.01**	1>3
Kaygılı	3.67±1.13	3.29±1.35	3.49±1.19	.89	.41	
Narsistik Kişilik Envanteri	.49±.18	.48±.21	.35±.16	14.86	**.00**	3<1,2
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği						
Doyum	3.53±.83	4±.98	3.82±.74	3.71	**.03**	1<3
Uzlaşım	3.7±.92	3.86±1.01	3.91±.73	1.22	.3	
Görüş Birliği	3.19±.8	3.36±.84	3±.72	1.58	.21	
Çift Uyumu Toplam	3.14±.79	3.53±.71	3.81±.83	1.57	.21	

Araştırmaya katılan bireylerin romantik ilişki türlerine göre ölçek ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre katılımcıların romantik ilişki türüne göre kaçınmacı bağlanma, narsistik kişilik ve çift uyumu alt boyutlarından doyum düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$).

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizlerinden LSD kullanılmıştır. Romantik ilişki türü sevgili olan katılımcıların kaçınmacı bağlanma düzeyleri romantik ilişki türü evli katılımcılardan daha yüksektir.

Romantik ilişki türü evli olan katılımcıların narsistik kişilik düzeyleri romantik ilişki türü sevgili ve nişanlı/sözlü olan katılımcılardan daha düşük olduğu saptanmıştır.

Romantik ilişki türü evli olan bireylerin çift uyumu alt boyutlarından doyum düzeylerinin romantik ilişki türü sevgili olan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 10

Katılımcıların Romantik İlişki Sürelerine Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması

	1 yıldan az[1] (N=86)	1-3 yıl[2] (N=55)	4-6 yıl[3] (N=28)	7-9 yıl[4] (N=11)	10 yıl ve üzeri[5] (N=23)	F	p	Fark
	Ort±SS	**Ort±SS**	**Ort±SS**	**Ort±SS**	**Ort±SS**			
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II								
Kaçınmacı	3.26±0.82	2.86±.94	3.09±1.13	2.64±.81	3.02±.9	2.32	.06	
Kaygılı	3.67±1.11	3.45±1.12	3.49±1.24	3.59±1.07	3.8±1.35	.54	.71	
Narsistik Kişilik Envanteri	.49±.19	.45±.17	.46±0.17	.36±.16	.33±.17	4.57	**.00**	1>4,5
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği								
Doyum	3.53±.8	3.72±.82	3.69±.99	3.86±.74	3.69±.71	.76	.55	
Uzlaşım	3.65±.91	3.86±.88	3.8±.85	4.41±.49	3.65±.83	2.21	.07	
Görüş Birliği	3.2±.76	3.14±.79	3.14±.91	3.09±.65	2.97±.82	.39	.82	
Çift Uyumu Toplam	3.51±.69	3.66±.7	3.62±.73	3.93±.41	3.52±.71	1.16	.33	

Araştırmaya katılan bireylerin ebeveynleriyle ilişkilerini değerlendirmelerine göre ölçek ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre katılımcıların romantik ilişki sürelerine göre narsistik kişilik düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$).

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizlerinden LSD kullanılmıştır. Romantik ilişki süresi 1 yıldaz az olan katılımcıların narsistik kişilik düzeylerinin romantik ilişki süresi 7-9 yıl, 10 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 11

Katılımcıların Partnerleriyle Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Ölçek Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Birlikte yaşayanlar (N=70)	Birlikte yaşamayanlar (N=133)	t	p
	Ort±SS	Ort±SS		
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II				
Kaçınmacı	2.88±.98	3.17±.88	-2.14	**.03**
Kaygılı	3.47±1.13	3.66±1.17	-1.09	.28
Narsistik Kişilik Envanteri	.39±.17	.49±.18	-3.89	**.00**
Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği				
Doyum	3.72±.78	3.59±.84	1.1	.27
Uzlaşım	3.86±.81	3.72±.9	1.06	.29
Görüş Birliği	3.03±.72	3.2±.81	-1.51	.13
Çift Uyumu Toplam	3.63±.63	3.56±.72	.67	.5

Araştırmaya katılan bireylerin partnerleriyle birlikte yaşama durumlarına göre ölçek ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre kaçınmacı bağlanma ve narsistik kişilik düzeylerinin katılımcıların partnerleriyle birlikte yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır($p<0.05$).

Partneriyle birlikte yaşamayan katılımcıların kaçınmacı bağlanma ve narsistik kişilik düzeylerinin partneriyle birlikte yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Bu araştırmada, genç yetişkinlerde bağlanma stilleri ve narsistik kişilik eğiliminin çift uyumuna etkisi incelemiştir.

Bu araştırmaya 18-35 yaş arası 203 gençyetişkin birey (%58,6 kadın, %41.4 erkek) katılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu romantik ilişkisi olan (%51,89) ve bekar (%64) bireylerdir. Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu romantik ilişki türü sevgili (%66,5) olan, ilişki süresi 1 yıldan az (%42,4) olan ve partneriyle birlikte yaşayan (%65,5) bireylerden oluşmaktadır.

Kaçınmacı bağlanma stili ile görüş birliği ve çift uyumu toplam düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre kaçınmacı bağlanma düzeyi arttıkça çiftler arasındaki uyum ve görüş birliği azalmaktadır. Ayrıca kaçınmacı bağlanma stilinin çift uyumu üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuştur. Kaygılı bağlanma stili ile uzlaşım, doyum, görüş birliği ve çift uyumu toplam düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre kaygılı bağlanma düzeyi arttıkça çiftler arasındaki uzlaşım, doyum, uyum ve görüş birliği azalmaktadır. Hazan ve Shaver'a (1987) göre güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin romantik ilişkilerinde güvensiz bağlanma stiline sahip kişilere göre çift uyumlarının daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan bir başka çalışmada ise saplantılı ve güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Büyükşahin, 2001). Bir başka çalışmaya göre evli çiftlerin çift uyumlarının bağlanma stillerine göre farklılaştığı bulunmuştur (Feeney, 2002).

Kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stili ve narsistik kişilik arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Geyt'in (2010) yapmış olduğu çalışmada bağlanma stillerinin narsizmle ilişkili olmadığı saptanmıştır. Mikulincer ve Shaver'ın (2016) yaptığı çalışmada da narsizm ile bağlanma stilleri arasında doğrudan bir ilişki olmadığına yer verilmiştir. Ancak Pistole(1995), Smolewska ve Dion'un yapmış oldukları çalışmalarda ise güvensiz bağlanma stilleri ile narsistik kişilik arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmalara göre kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stili düzeylerinin artması narsistik kişilik özelliklerinde de artışa sebep olabilmektedir. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stilleri ve narsistik kişilik eğilimi arasındaki ilişkinin temel sebebi kişilerde görülen patolojik durumların bir sonucu olabileceğini akla getirmektedir. Yapılan bu çalışmalarla araştırma sonuçlarımız birbiriyle

örtüşmemektedir. Bunun sebebi araştırma örneklemlerinin farklı yaş gruplarından oluşması olabileceği düşünülmektedir.

Narsistik kişilik ile çift uyumu arasında da anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Yapılan bir araştırmada narsizm ile evlilik uyumu arasında yordayıcı bir etki olmadığı saptanmıştır (Bozkuş ve Araz, 2015). Farwell ve Wohlwend-Lloyd'e (1998) göre narsistik kişilik eğiliminin ilişki doyumu ve çiftler arasındaki uyum arasında bağlantı sağlayabileceği düşünülse de yapmış oldukları çalışmada narsizm ile çift uyumu arasında doğrudan bir ilişki bulunamamıştır.

Cinsiyete göre kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerinin farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Işınsu'nun (2003) yapmış olduğu çalışmada, kadın katılımcıların kaçınan bağlanma stili düzeylerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Karasu'nun yapmış olduğu çalışmada da (2013), erkek katılımcıların güvenli ve saplantılı bağlanma düzeylerinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan bu çalışmalarla araştırma sonuçlarımız birbiriyle örtüşmemektedir.

Cinsiyete göre doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kadın katılımcıların doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin erkek katılımcılardan düşük olduğu saptanmıştır. Marathe'nin (2012) yapmış olduğu araştırmada kadın katılımcıların çift uyumlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak Çelik ve Tümkaya'nın 2012 yılında yapmış olduğu çalışmada çift uyumunun cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Benzer sonuçlar Şendil ve Korkut'un (2008) yapmış oldukları çalışmada da rastlanmıştır. Bulunan sonuçlara göre kadın ve erkeğin romantik ilişkilerine bakış açılarının benzer olması, romantik ilişkiden alınan doyumun aynı düzeyde olması benzer sonuçların ortaya çıkmasına neden olabileceğini akla getirmektedir. Alanyazın incelendiğinde çift uyumunun cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermesiyle ilgili birbiryle tutarlılık göstermeyen çalışmalara rastlanıldığı söylenilebilir.

Cinsiyete göre narsistik kişilik eğiliminin anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Grijalva'nın (2015) yapmış olduğu çalışmada narsizmin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Demir ve Ergün'ün (2021) yapmış oldukları çalışmada ise kırılgan narsizm düzeyinin kadın katılımcılarda erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Amirigargari'nin yapmış olduğu çalışmada da

narsizm düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu konuyla ilgili farklı bulgulara rastlanılmıştır.

Katılımcıların romantik ilişki türüne göre kaçınmacı bağlanma, narsistik kişilik ve doyum düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Romantik ilişki türü sevgili olan katılımcıların kaçınmacı bağlanma düzeyleri romantik ilişki türü evli katılımcılardan daha yüksektir. Katılımcıların romantik ilişki sürelerine göre narsistik kişilik düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Romantik ilişki süresi 1 yıldaz az olan katılımcıların narsistik kişilik düzeylerinin romantik ilişki süresi 7-9 yıl, 10 yıl ve üzeri olan katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Romantik ilişki türü evli olan katılımcıların narsistik kişilik düzeyleri romantik ilişki türü sevgili ve nişanlı/sözlü olan katılımcılardan daha düşük olduğu saptanmıştır. Romantik ilişki türü evli olan bireylerin doyum düzeylerinin romantik ilişki türü sevgili olan katılımcılardan daha düşük olduğu bulunmuştur. Mikulincer ve Shaver'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada romantik ilişki türü ve süresine göre bağlanma stillerinin farklılık gösterebileceği saptanmıştır. Uzun yıllar birlikte olan evli çiftlerin romantik ilişki türü sevgili, nişanlı olan kişilere göre daha güvenli bağlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Campbell ve Foster'ın (2002) yürütmüş oldukları çalışmada ise narsistik eğilim gösteren bireylerin romantik ilişki sürelerinin kısa sürdüğü belirtilmiştir. Lammers ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada ise (2011) kişilerin romantik ilişki süresi ve türünün romantik ilişkideki doyumu ve uyumu anlamlı şekilde etkilediği saptanmıştır. Bu çalışmalara bakıldığında yapmış olduğumuz çalışma ile tutarlılık gösterdikleri gözlemlenmektedir. Bireylerin sahip oldukları bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerinden narsizmin ilişkinin süresi ve türünü belirleyici etkenler oldukları ifade edilebilir. Bunun sebebi güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin ilişkilerinde daha uyumlu ve sağlıklı tartışma yönetebilme becerilerinin gelişmesiyle ilgili olabileceğini akla getirmektedir. Narsistik eğilim gösteren bireylerin ise partnerlerini manipüle edici tutumlar sergilemeleri ve kendi çıkarlarını partnerlerinin ihtiyaçlarından üstün görmeleriyle ilişkili olabileceğini düşündürtmektedir. Bunların yanı sıra bağlanma stilleri ve narsistik eğilimin kişinin romantik ilişkilerinde sergileyeceği tutumları da etkilediği için çift uyumu ve romantik ilişkilerinden elde ettikleri doyumu da elde edilen sonuçlara göre etkileyebileceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, romantik ilişki içerisinde bulunan genç yetişkinlerde bağlanma stilleri ve narsistik kişilik eğiliminin çift uyumuna etkisi incelemiştir.

Kaçınmacı bağlanma stili ile çift uyumu alt boyutlarından doyum, uzlaşım ve çift uyumu toplam düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kaçınmacı bağlanma ve görüş birliği arasında ise çok zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kaygılı bağlanma stili ile çift uyumu alt boyutlarından uzlaşım ve görüş birliği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile doyum ve çift uyumu toplam düzeyleri arasında ise çok zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Cinsiyete göre çift uyumu alt boyutlarından doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kadın katılımcıların doyum ve çift uyumu toplam düzeylerinin erkek katılımcılardan düşük olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların romantik ilişki türüne göre kaçınmacı bağlanma, narsistik kişilik ve çift uyumu alt boyutlarından doyum düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Katılımcıların romantik ilişki sürelerine göre narsistik kişilik düzeylerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Kaçınmacı bağlanma ve narsistik kişilik düzeylerinin katılımcıların partnerleriyle birlikte yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır.

- Yapmış olduğumuz çalışma genç yetişkin bireylerle yürütülmüştür. Gelecek çalışmalarda yaş sınırı genişletilerek bu değişkenlerin incelenmesine yönelik çalışmalar yürütülebilir.
- Bu çalışmaya 203 katılımcı katkıda bulunmuştur. Gelecek araştırmalarda daha yüksek katılımcı sayısıyla çalışılabilir.
- Daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde alanyazında bağlanma stilleri, narsistik eğilim ve çift uyumu değişkenleri genç yetişkin bireyler üzerinde araştırılmadığı gözlemlenmiştir. Gelecek çalışmalarda farklı değişkenler de dahil edilerek daha kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Bu anlamda yapmış olduğumuz çalışma, gelecek araştırmalar için önemli bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Ahmadi, V., Ahmadi, S., Honarmand, M. M., Zargar, Y., Arshadi, N., ve Mirshekar, S. (2013). The relationships between attachment styles and narcissism among students of Shahid Chamran University in Iran. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *84*, 215-218.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., ve Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange stiuation. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Ainsworth, M. S. (1979). Infant–mother attachment. *American psychologist*, *34*(10), 932.

Allen, J. P. (1999). Attachment in Adolescence In Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications.

Allen, J. P.,ve Tan, J. (2016). The multiple facets of attachment in adolescence In Cassidy J ve Shaver P (Eds.), Handbook of Attachment, (pp. 399–415). *New York NY: Guilford*.

Allendorf, T. D.,ve Allendorf, K. (2012). The role of gender in park-people relationships in Nepal. *Human Ecology*, *40*, 789-796.

Almond, R. (2004). "I can do it (all) myself": Clinical technique with defensive narcissistic self-sufficiency. Psychoanalytic Psychology, 21(3), 371–384.

Anlı, İ.,ve Bahadır, G. (2007). KENDİLİK PSİKOLOJİSİNE GÖRE NARSİSİSTİK VE SINIR KİŞİLİK BOZUKLUĞU. *Psikoloji Çalışmaları*, *27*, 1-12.

Aron, A., Aron, E. N., ve Smollan, D. (1992). Inclusion of other in the self scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of personality and social psychology*, *63*(4), 596.

Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 181-196.

Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal relationships*, *7*(2), 147-178.

Bartholomew, K.,ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, *61*(2), 226.

Besser, A.,ve Zeigler-Hill, V. (2010). The influence of pathological narcissism on emotional and motivational responses to negative events: The roles of visibility and concern about humiliation. *Journal of Research in Personality*, *44*(4), 520-534.

Besser, A.,ve Zeigler-Hill, V. (2010). The influence of pathological narcissism on emotional and motivational responses to negative events: The roles of visibility and concern about humiliation. *Journal of Research in Personality*, *44*(4), 520-534.

Bilotta, E., Carcione, A., Fera, T., Moroni, F., Nicolò, G., Pedone, R., ... ve Colle, L. (2018). Symptom severity and mindreading in narcissistic personality disorder. *PLoS One*, *13*(8), e0201216.

Bogart, L. M., Benetosch, E. G. ve Pavlovic, J. D. (2004). Feeling superior but threatened: The relation of narcissism to social comparison. Basic and Applied Social Psychology, 26(1), 35-44.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss* (No. 79). Random House.

Bowlby, J. (1973). Vol 2: Separation, Anxiety and Anger.

Bowlby, J. (2012). Bağlanma. T.V. Soylu (çev.), İstanbul: Pinhan Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 1969).

BOZKUŞ, O.,ve ARAZ, A. Narsisizm ve Evlilik Uyumu İlişkisinde Reddedilme Duyarliliği ve Olumlu Yanilsamalarin Araci Rolü.

Bretherton, I. (1987). New perspectives on attachment relations: Security, communication, and internal working models.

Brumariu, L. E.,ve Kerns, K. A. (2010). Parent–child attachment and internalizing symptoms in childhood and adolescence: A review of empirical findings and future directions. *Development and psychopathology*, *22*(1), 177-203.

Brunell, A. B.,ve Campbell, W. K. (2011). Narcissism and romantic relationships: Understanding the paradox. *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments*, 344-350.

Burgess, R. H. (1963). Liability of Parent Corporation for Tort of Subsidiary. *Clev.-Marshall L. Rev.*, *12*, 176.

Bursten, B. (1972). The manipulative personality. *Archives of general psychiatry*, *26*(4), 318-321.

Campbell, W. K.,ve Foster, C. A. (2002). Narcissism and commitment in romantic relationships: An investment model analysis. *Personality and social psychology bulletin*, *28*(4), 484-495.

Campbell, W. K.,ve Siedor, L. (2016). Narcissism and dishonesty: The SAC model. *J.-W. van Prooijen ve PAM van Lange (Eds.), Cheating, corruption, and concealment*, 151-165.

Canbolat, M. A.,ve Bedük, A. (2022). Narsizm ve Sinizmin Mitolojik Kökenlerine Disiplinlerarası Bağlamda Eleştirel Bir Yaklaşım. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25(2), 736-745.

Chin, K., Atkinson, B. E., Raheb, H., Harris, E., ve Vernon, P. A. (2017). The dark side of romantic jealousy. *Personality and Individual Differences*, *115*, 23-29.

Collins, N.,ve Read, S. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, *7*(58), 644-663.

Collins, R. (1991). Sociology of marriage and the family: gender. *Love and property/Nelson-Hall*.

Costin, A.,ve Rad, D. (2021). Coping with a narcissistic partner during lockdown-A qualitative research. *Technium Soc. Sci. J.*, *20*, 900.

Crittenden, P. M. (1988). Distorted patterns of relationship in maltreating families: The role of internal representation models. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, *6*(3), 183-199.

Davila, J.,ve Levy, K. N. (2006). Introduction to the special section on attachment theory and psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 74*(6), 989–993.

Dickinson, K. A.,ve Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of personality disorders, 17*(3), 188-207.

Duchon, D.,ve Burns, M. (2008). Organizational narcissism.

Duchon, D.,ve Burns, M. (2008). Organizational narcissism.

Durvasula, R. (2015). *Should I stay or should I go: Surviving a relationship with a narcissist*. Simon and Schuster.

Eldoğan, D. (2016). Hangi narsizm? Büyüklenmeci ve kırılgan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları, 19*(37), 1-10.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam, 18*(1), 39-47.

Erel, O.,ve Burman, B. (1995). Interrelatedness of marital relations and parent-child relations: a meta-analytic review. *Psychological bulletin, 118*(1), 108.

Farwell, L.,ve Wohlwend-Lloyd, R. (1998). Narcissistic processes: Optimistic expectations, favorable self-evaluations, and self-enhancing attributions. *Journal of personality, 66*(1), 65-83.

Fenell, D. L. (1993). Characteristics of long-term first marriages. *Journal of Mental Health Counseling*.

Fischer, A. (2022). Then again, what is manipulation? A broader view of a muchmaligned concept. *Philosophical Explorations*, 25(2), 170-188.

Ford, C. V., King, B. H., ve Hollender, M. H. (1988). Lies and liars: psychiatric aspects of prevarication. *The American journal of psychiatry, 145*(5), 554-562.

Freud, S. (1914). On narcissism.

Gepp, K., Casabianca, S. S. ve Pedersen, T. (2021). 6 games people with narcissistic personality disorder play.

Geyt, R. (2010). The interplay between attachment and narcissism: A review. *Journal of Personality Disorders, 24*(3), 248-268.

Griffin, D. W.,ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology, 67*(3), 430–445.

Hammond, J. R.,ve Fletcher, G. J. (1991). Attachment styles and relationship satisfaction in the development of close relationships. *New Zealand Journal of Psychology*, *20*, 56-56.

Hartmann, H. (1950). Comments on the psychoanalytic theory of the ego. *The psychoanalytic study of the child*, *5*(1), 74-96.

Hartmann, H. (1950). Comments on the psychoanalytic theory of the ego. *The psychoanalytic study of the child*, *5*(1), 74-96.

Hazan, C.,ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological inquiry*, *5*(1), 1-22.

Hermann, A. D., Brunell, A. B., ve Foster, J. D. (Eds.). (2018). *Handbook of trait narcissism: Key advances, research methods, and controversies*. Springer International Publishing.

Howard, V. (2019). Recognising narcissistic abuse and the implications for mental health nursing practice. *Issues in mental health nursing*.

İlkay, E. (2002). *Cerrahpaşa Psikiyatri Çalışmaları*. *4326*, 56.

Jones, R., Lasky, B., Russell-Gale, H., ve le Fevre, M. (2004). *Leadership and the development of dominant and countercultures. Leadership ve Organization Development Journal, 25(2), 216–233.*

Kanten, P. (2014). Narsistik kişilik özelliğinin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde örgüt ikliminin düzenleyici rolü. İ. Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi, 76, 160-184.

Karaaziz, M.,ve Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştirmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, *1*(2), 44-59.

Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American psychoanalytic Association*, *15*(3), 641-685.

Kets de Vries, M. (2004). Organizations on the couch: A clinical perspective on organizational dynamics. European Management Journal, 22(2), 183–200.

Kışlak, Ş. T.,ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *5*(5).

Kohut, H. (1971). Introspektion, Empathie und Psychoanalyse. *Psyche*, *25*(11), 831-855.

Lamkin, J., Campbell, W. K., ve Miller, J. D. (2015). An exploration of the correlates of grandiose and vulnerable narcissism in romantic relationships: Homophily, partner characteristics, and dyadic adjustment. *Personality and Individual Differences*, *79*, 166-171.

Lamkin, J., Lavner, J. A., ve Shaffer, A. (2017). Narcissism and observed communication in couples. *Personality and Individual Differences*, *105*, 224-228.

Lammers, J., Stoker, J. I., Jordan, J., Pollmann, M., ve Stapel, D. A. (2011). Power increases infidelity among men and women. *Psychological science*, *22*(9), 1191-1197.

Lauer, R. H., Lauer, J. C., ve Kerr, S. T. (1990). The long-term marriage: Perceptions of stability and satisfaction. *The International Journal of Aging and Human Development*, *31*(3), 189-195.

Lavner, J. A., Lamkin, J., Miller, J. D., Campbell, W. K., ve Karney, B. R. (2016). Narcissism and newlywed marriage: Partner characteristics and marital trajectories. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, *7*(2), 169.

Locke, H. J.,ve Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and family living*, *21*(3), 251-255.

Lowen, A. (2012). Narcissism: Denial of the true self. United States of America: Toucstone. Maatta, M., Uusiautti, S., ve Maatta, K. (2012). An intimate relationship in the shadow of narcissism: What is it like to live with a narcissistic spouse. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 1(1), 37-50.

Main, M. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Growing points of attachment theory and research*.

Main, M.,ve Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. In M. T.

Greenberg, D. Cicchetti,ve E. M. Cummings (Eds.), *Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention* (pp. 121–160).

Mayseless, O.,ve Scharf, M. (2007). Adolescents' attachment representations and their capacity for intimacy in close relationships. *Journal of research on adolescence*, *17*(1), 23-50.

Mikulincer, M.,ve Shaver, P. R. (2010). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Publications.

Muehlenkamp, J. J. (2005). Self-injurious behavior as a separate clinical syndrome. *American Journal of Orthopsychiatry*, *75*(2), 324.

Nardis, Y. ve Panek, E. (2019). Explaining privacy control on Instagram and Twitter: The roles of narcissism and self-esteem. Communication Research Reports, 36(1), 24-34.

Özdemir, Y.,ve Çok, F. (2011). Ergenlikte Özerklik Gelişimi. *Turkish Psychological Counseling ve Guidance Journal*, *4*(36).

Petric, D. (2018). Gaslighting and the knot theory of mind. *Medicine: Medicine, psychology, philosophy and theology website. URL: https://medicine436. wordpress. /2018/09/29/gaslighting-and-the-knot-theory-of-mind/Sepember*, *29*, 2018.

Pietromonaco, P.ve Barrett, L. (2000). "The Internal working Models Concepts: What do you Really Know about the Self in Relation to Others*". Review of General Psychology, 4* (2), 155-175

Pistole, M. C. (1995). Adult attachment style and narcissistic vulnerability. *Psychoanalytic psychology*, *12*(1), 115.

Raskin, R ve Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. Journal of Personality and Social Psychology, 54(5), 890-902.

Raskin, R ve Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. Journal of Personality and Social Psychology, 54(5), 890-902.

Rogers, C. R. (1972). Bringing Together Ideas and Feelings in Learning. *Learning today*.

Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J., ve Bierhoff, H. W. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism. *European Psychologist*.Feng, C., Liang, Y., Zhou, H., ve Yi, L. (2012). Two faces of narcissism and romantic attraction: Evidence from a collectivistic culture. *Psychological Reports*, *111*(1), 1-12.

Russ, E., Shedler, J., Bradley, R., ve Westen, D. (2008). Refining the construct of narcissistic personality disorder: Diagnostic criteria and subtypes. *American Journal of Psychiatry*, *165*(11), 1473-1481.

Sarı, T. (2012). Evli Bireylerin Ebeveyn Algıları, Otomatik Düşünceleri ve Bağlanma Stillerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Seward, S.K. (2007). *Are Narcissists Bad For Relationships or are Relationships Bad For Narcissits?* Department of Psychology St. Francis Xavier University Narcissism And Relationships, Canada.

Shaver, P.,ve Hazan, C. (1987). Being lonely, falling in love. *Journal of Social Behavior and Personality*, *2*(2), 105.

Shaver, P.,ve Hazan, C. (1987). Being lonely, falling in love. *Journal of Social Behavior and Personality*, *2*(2), 105.

Siedor, L., Maples-Keller, J. L., Miller, J. D., ve Keith Campbell, W. (2016). Narcissism and hypomania revisited: A test of the similarities and differences in their empirical networks. *Current Psychology*, *35*, 244-254.

Smolewska, K.,ve Dion, K. (2005). Narcissism and adult attachment: A multivariate approach. *Self and Identity*, *4*(1), 59-68.

Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 15-28.

Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 15-28.

Spanier, G. B.,ve Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 825-839.

Sprecher, S. (1999). " I love you more today than yesterday": romantic partners' perceptions of changes in love and related affect over time. *Journal of personality and social psychology*, *76*(1), 46.

Sroufe, L. A.,ve Waters, E. (2017). Attachment as an organizational construct. *Interpersonal development*, 109-124.

Stranieri, G., De Stefano, L., ve Greco, A. G. (2021). Pathological narcissism. *Psychiatria Danubina*, *33*(suppl 9), 35-40.

Tortoriello, G. K., Hart, W., Richardson, K., ve Tullett, A. M. (2017). Do narcissists try to make romantic partners jealous on purpose? An examination of motives for deliberate jealousy-induction among subtypes of narcissism. *Personality and Individual Differences*, *114*, 10-15.

Twenge, J. M.,ve Campbell, W. K. (2010). Birth cohort differences in the monitoring the future dataset and elsewhere: Further evidence for Generation Me—Commentary on Trzesniewski ve Donnellan (2010). *Perspectives on Psychological Science*, *5*(1), 81-88.

Van der Hart, O., Nijenhuis, E. R., ve Steele, K. (2006). *The haunted self: Structural dissociation and the treatment of chronic traumatization*. WW Norton ve Company.

VrabelJ. K., Zeigler-Hill V., Lehtman M. ve Hernandez, K. (2019). Narcissism and perceived power in romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 124- 142.

Wurst, S. N., Gerlach, T. M., Dufner, M., Rauthmann, J. F., Grosz, M. P., Küfner, A. C., ... ve Back, M. D. (2017). Narcissism and romantic relationships: The differential impact of narcissistic admiration and rivalry. *Journal of Personality and Social Psychology*, *112*(2), 280.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *4*(4).

EKLER

EK 1: Sosyodemografik Veri Formu

1. Cinsiyetiniz:

Kadın ☐ Erkek ☐

2. Yaşınız: .....

3. Eğitim Düzeyiniz:

○ İlköğretim

○ Lise

○ Yüksekokul/Üniversite

○ Lisansüstü

4. Partnerinizle/eşinizle ne zamandır birliktesiniz?

☐ 1 yıldan az ☐ 1-3 yıl ☐ 4-6 yıl ☐ 7-10 yıl ☐ 10 yıl ve üzeri

5. Birliktelik türünüz:

☐ Sevgili

☐ Sözlü/Nişanlı

☐ Evli

6. Aylık gelir düzeyiniz:

☐ 17502 tl ve altı ☐ 17503-27500 ☐ 27501- 375000 ☐ 37501 ve üstü

7. Partnerinizle birlikte mi yaşıyorsunuz? ☐ Evet ☐ Hayır

8. Bugüne kadar psikiyatrik bir tanı ile tedavi aldınız mı? Evet ☐ Hayır ☐

Evet ise kısaca belirtiniz .....

EK 2: YIYE-II

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılarındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

1----------2----------3----------4----------5----------6----------7
Hiç katılmıyorum — Kararsızım/ fikrim yok — Tamamen katılıyorum

1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
7. Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemsediğim kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
8. Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
9. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.	1	2	3	4	5	6	7
10. Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7
11. İlişkilerimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
13. Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7

14. Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
15. Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
16. Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
17. Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.	1	2	3	4	5	6	7
18. Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez.	1	2	3	4	5	6	7
19. Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21. Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22. Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23. Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24.Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25. Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26. Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27. Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28. Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29. Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben"den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31. Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelendirir.	1	2	3	4	5	6	7
32. Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
33. Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım	1	2	3	4	5	6	7
34.Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35.Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36.Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

EK 3: Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Aşağıdakikonulardaeşinizle anlaşıp anlaşamadığınızılgilikutucuğa (X)işaretikoyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman anlaşamayız	Nadiren anlaşırız	Bazen anlaşırız	Oldukça sık anlaşırız	Çoğu zaman anlaşırız
1	Dinikonular					
2	Muhabbet-sevgi gösterme					
3	Temel kararların alınması					
4	Cinselyaşam					
5	Geleneksellik					
6	Meslekikararlar					

Aşağıdaeşinizleveevliliğinizleilgilibazıifadeleryeralmaktadır.Lütfenaşağıdakiifadeleri okuyupsize ne derece uygunolduğunuilgilikutucuğa (X)işaretikoyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Oldukça sık	Çoğu zaman
7	İlişkinizibitirmeyinesıklıkta tartışırsınız?					
8	Eşinizlene sıklıklamünakaşa edersiniz?					
9	Evlendiğiniz için pişmanlık duyar mısınız?					
10	Nesıklıkla birbirinizin sinirlenmesineneden olursunuz?					
11	Sizveeşinizevdışıetkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?					
12	Ne sıklıkla teşvik edici fikir alışverişinde bulunursunuz?					
13	Ne sıklıklabir işüzerindebirlikte çalışırsınız?					
14	Nesıklıklabirşeyisakincetartışırsınız?					

EK 4: Narsisistik Kişilik Envanteri

Cinsiyetiniz: _____ Yaşınız: _____

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, size **en uygun** olanını seçiniz. Yanıtınızı her bir maddenin yanındaki boş bırakılmış yere, **A ya da B** yazarak işaretleyiniz. Her bir tutum çifti için yalnızca **bir yanıtı** işaretleyiniz ve lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız.

_____ 1. A İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.

B İnsanları kolay etkileyemem.

_____ 2. A Alçakgönüllülük bana yakışmaz.

B Temelde alçakgönüllü bir insanım.

_____ 3. A Cesaretimi kanıtlamak uğruna hemen her şeyi yapabilirim.

B Oldukça temkinli bir insanım.

_____ 4. A İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.

B İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söylüyor.

_____ 5. A Dünyayı yönetme düşüncesi ödümü koparır.

B Ben yönetseydim dünya daha iyi bir yer olurdu.

_____ 6. A Genellikle konuşarak her beladan kurtulabilirim.

B Davranışlarımın sonuçlarını kabul etmeye çalışırım.

_____ 7. A Kalabalık içinde herhangi biri olmayı tercih ederim.

B İlgi merkezi olmayı severim.

_____ 8. A Çok başarılı olacağım.

B Başarı benim için en önde gelen şey değildir.

_____ 9. A Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.

B Özel biri olduğumu düşünüyorum.

____ 10. A İyi bir lider olabileceğimden emin değilim.

B İyi bir lider olduğumu düşünüyorum.

____ 11. A Düşünce ve isteklerimi kolaylıkla ifade edebilirim.

B Keşke düşünce ve isteklerimi daha kolay ifade edebilseydim.

____ 12. A Vücudumla hava atmak çok hoşlandığım bir şey değildir.

B Vücudumla hava atmaktan hoşlanırım.

____ 13. A İnsanların içini bir kitap gibi okurum.

B Bazen insanları anlamak güçtür.

____ 14. A Sıradan bir mutluluk bana yeter.

B Başkalarının gözünde önemli bir yerim olsun isterim.

____ 15. A Vücudum öyle ahım şahım değildir.

B Vücuduma bakmaktan hoşlanırım.

____ 16. A Gösteriş yapmaktan kaçınırım.

B Genellikle fırsat bulduğumda gösteriş yaparım.

____ 17. A Her zaman ne yaptığımın bilincindeyimdir.

B Bazen ne yaptığımdan emin olamıyorum.

____ 18. A İşlerin yapılmasında bazen başkalarına ihtiyaç duyarım.

B İşlerin yapılmasında başkalarına nadiren ihtiyaç duyarım.

____ 19. A Bazen anlattıklarım ilgi çeker.

B Herkes benim anlattıklarımı dinlemekten hoşlanır.

____ 20. A İnsanlardan çok şey beklerim.

B Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.

____ 21. A Hak ettiğim her şeyi elde edene kadar tatmin olmam.

B Hayatın sunduğu tatminler bana yeter.

____ 22. A İltifatlar beni utandırır.

B Bana iltifat edilmesinden hoşlanırım.

____ 23. A Güç sahibi olmak benim için çok önemlidir.

B Güç sahibi olmak, kendi başına bir amaç olarak, beni o kadar çok ilgilendirmez.

____ 24. A Aynada kendimi seyretmekten hoşlanırım.

B Aynada kendimi seyretmek, özellikle ilgimi çeken bir şey değildir.

____25. A İlgi merkezi olmak çok hoşuma gider.

B İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.

____26. A Hayatımı istediğim biçimde yaşayabilirim.

B İnsanlar hayatlarını her zaman istedikleri doğrultuda yaşayamazlar.

____27. A Otorite olmak benim için pek anlam taşımaz.

B Öyle görünüyor ki insanlar her zaman benim otoritemi kabul ederler.

____28. A Lider olmayı tercih ederdim.

B Lider olup olmamak arasında benim açımdan pek bir fark yoktur.

____29. A Büyük bir insan olacağım

B Başarılı olacağımı umudediyorum.

____30. A Ben doğuştan liderim.

B Liderlik geliştirilmesi uzun zaman alan bir niteliktir.

____31. A Günün birinde birinin hayat öykümü yazmasını dilerdim.

B İnsanların hangi sebeple olursa olsun hayatıma burunlarını sokmalarından hoşlanmam.

____32. A İnsanların arasına girdiğim zaman beni fark etmediklerinde bozulurum.

B İnsanların arasına girdiğimde kalabalık içinde herhangi biri olmak beni rahatsız etmez.

____33. A Diğer insanlardan daha becerikliyim.

B Diğer insanlardan öğrenebileceğim çok şey var.

____34. A Herkes gibi biriyim.

B Olağanüstü biriyim.

ÖZGEÇMİŞ

Paria Shabkhiz NEMATABAD, 2020 yılında İran İslamic Azad Üniversitesi psikoloji bölümünden mezun olmuştur. Mezuniyetinin ardından BDT, ACT ve aile danışmanlığı eğitimlerini tamamlamıştır. 2022 yılında Türkiye'ye göç edip İstanbul Kent Üniversitesi'nde klinik psikoloji (tezli) yüksek lisans bölümüne başlamıştır ve aynı anda Prof. Dr. Mehmet Zihni Sungur'un yürütmüş olduğu BDT eğitimini alıp süpervizyon sürecine halen devam etmektedir. Yetişkin, ergen ve çiftlerle psikoterapi seanslarını online olarak yürütmektedir.